

STAD TURNHOUT

TURNHOUTSE ROUTE ARCHIEF & MUSEA

JAARVERSLAG 2012

Inhoud

INLEIDING.....	1
COLLECTIEVORMING	2
Aanwinsten.....	2
Collectiemobiliteit en afstoting.....	2
Bruiklenen	3
BEHOUD EN BEHEER	5
Preventieve conservatie.....	5
Conservatie en restauratie.....	5
WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK.....	7
Algemeen.....	7
Collectieregistratie, inventarisatie, catalogering en digitalisering	7
Collectieregistratie.....	7
Inventarisatie.....	8
Catalogering.....	8
Digitalisering.....	8
Onderzoek op de collectie.....	9
Vorbereiding nieuw museumconcept Taxandriamuseum 2013	9
Vorbereiding toekomstige tentoonstellingen	9
Brainstorm tentoonstelling Eerste Wereldoorlog.....	9
Object van de maand.....	9
Lezingen	10
ONDERSTEUNING VAN HET DOCUMENTBEHEER BIJ DE STADSDIENSTEN EN HET OCMW	12
PUBLIEKSWERKING.....	13
Bezoekcijfers.....	13
Openingsuren.....	14
Publieksonderzoek.....	14
PROJECTEN.....	16
Tentoonstellingen.....	16
Activiteiten.....	19
Kinderactiviteiten in kader van 'Turnhout Terminus Turnhout Centraal'	23
Zomer in de musea.....	24
COMMUNICATIE	25
Algemeen.....	25

Huisstijl en drukwerk	25
Zichtbaarheid	25
Digitale media	26
Publiciteit.....	27
Persbelangstelling.....	28
Samenwerking	29
Merchandising.....	29
Promostand.....	29
Jongerengidsen.....	30
TRAM 41 ALS BEDRIJF.....	31
Overleg.....	31
Museumraad.....	31
Stafcel.....	31
Overig overleg	31
Vertegenwoordiging.....	31
Aanpassing beleidsplan 2009 - 2014	31
Processen	32
Vorbereiding beleids- en beheerscyclus	32
Tentoonstellingskalender.....	32
Personeel.....	32
Suppoosten.....	32
Stads- en museumgidsen	32
Vrijwilligers.....	32
Financiën.....	32
Gebouwen.....	32
Uitbreiding openingsuren Speelkaartenmuseum	33
Bijlage 1: Aanwinsten.....	34
Bijlage 2: Overzicht van het vernietigd stedelijk archief	37
Bijlage 3: voorlopig financieel verslag 2012	40
Bijlage 4: krantenartikels 2012	41

INLEIDING

De stad Turnhout vierde in 2012 haar 800ste verjaardag en mocht zich een jaar lang 'Cultuurstad van Vlaanderen' noemen. Het werd een scharnierjaar voor de stad en regio, maar ook voor TRAM 41.

Turnhout 2012 werd een cultuurfeest voor iedereen met nieuwe experimenten, nieuwe inzichten en nieuwe samenwerkingsverbanden. Het mocht allemaal voor een keer wat grootser. Vernieuwing, inspiratie, originaliteit... al deze troeven waren terug te vinden in de expo 'Turnhout Terminus Turnhout Centraal' in het vernieuwde Taxandriamuseum die als een rode draad liep door het programma van 'Turnhout 2012 vzw'.

Het vernieuwende aan de expo was de aanpak. De titel was een knipoog naar het feit dat Turnhout een eindstation van de NMBS is en zich in een uithoek van België bevindt. De tentoonstelling werd opgebouwd rond zeven straffe verhalen die linken hebben met de collectie en de geschiedenis van stad en streek. De raadselachtige titels prikkelden de nieuwsgierigheid en het antwoord was telkens verrassend. Vertrekkend van het lokale reisden we de hele wereld rond om weer thuis te komen in het besef dat elke plaats op onze wereldbol, meteen ook het middelpunt kan zijn.

Eén van de hoogtepunten was ongetwijfeld het bezoek van prins Filip en prinses Mathilde aan de tentoonstelling. Dit was een uitgesproken kans om het project 'jongerengidsen' op nationaal vlak in de kijker te zetten. Een uitgebreid programma met randactiviteiten omvatte onder andere een kleuterworkshop 'Emiel het slimme hert', een mp3-zoektocht ingesproken door Tom Van Dyck voor kinderen en jongeren, een kruidenworkshop en een kantworkshop.

TRAM 41 engageerde zich in tal van andere projecten, zonder de eigenheid uit het oog te verliezen. Een geslaagd voorbeeld hiervan was de organisatie van een heus pokertornooi in samenwerking met de Pokerliga en Cartamundi te organiseren tijdens de expo 'Poker' in het Nationaal Museum van de Speelkaart.

Speciaal voor het cultuurjaar werd een uitgekiend communicatieplan geschreven, opgebouwd rond 3 piekperiodes. Dankzij de goede samenwerking met de vzw Turnhout 2012 behaalde de stad meerdere keren nationale pers aandacht (Vlaanderen Vakantieland, geschreven media, televisie). De dienst Toerisme & UIT ontwikkelde tal van toeristische arrangementen. Zo konden bezoekers een culinair arrangement boeken in combinatie met een wandeling. Deze formule werd door het publiek gesmaakt.

Het vergde veel voorbereiding, afstemming, enthousiasme en inzet. Maar de kansen die we kregen, de uitdagingen die werden aangegaan leverden veel materiaal en kennis op, waar we in de toekomst op verder kunnen bouwen.

Eind 2012 ten slotte kon de nieuwe leeszaal voor het Stadsarchief worden ingehuldigd. De vroegere lokettenzaal op het gelijkvloers van het Stadhuis kreeg een facelift en een frisse, hedendaagse vormgeving voorzien van nieuw meubilair. De capaciteit werd hierdoor verdubbeld ten opzichte van de oude leeszaal in de kelder.

Een enthousiast team blijkt tevreden terug op 2012 en durft creatief vooruit kijken.

COLLECTIEVORMING

Aanwinsten

In het kader van de “herbestemming van het archief van de Heilige Grafpriorij Turnhout” werden door de archivaris twee rapporten opgesteld voor de Stuurgroep Kerkelijke Archieven Vlaanderen van het CRKC. Uiteindelijk besloten de Zusters Kanunnikessen om hun archief in bewaring te geven bij het KADOC in Leuven, ondanks het advies van de Stuurgroep om het archief in Turnhout te bewaren.

Met de heemkundige kring “Ragebol. Ravels' Genealogisch en Geschiedkundig Bolwerk” werden dubbels van bidprentjes geruild. Een vrijwilliger zorgde voor het nakijken en aanvullen van de verzameling.

TRAM 41 breidde zijn collectie uit met verschillende aanwinsten. U vindt een volledig overzicht in bijlage 1.

Collectiemobiliteit en afstoting

Door de stadsdiensten en het Stadsarchief werd 161 meter archief van na 1945 vernietigd. Meer dan de helft van dit volume betrof de vernietiging van de verantwoordingsstukken (facturen, bestelbons) bij de rekeningen van de Stad ouder dan dertig jaar. Een vrachtwagen met versnipperaar zorgde voor de vernietiging ter plaatse. Al deze selecties gebeurden op basis van de selectielijsten voor gemeentebesturen van het Rijksarchief. U vindt een volledig overzicht in bijlage 2.

Een aantal boeken over de technische aspecten van het boekdrukken werden in februari 2012 van de wetenschappelijke bibliotheek van het Stadsarchief overgebracht naar het documentatiecentrum van het Museum van de Speelkaart.

In 2012 werd gestart met het apart plaatsen en oplijsten van boeken uit de wetenschappelijke bibliotheek die in aanmerking komen voor herbestemming. Deze lijst zal in 2013 worden voorgelegd aan de Kring Taxandria en het college.

Archiefstukken die zich in het centraal museumdepot van TRAM 41 bevonden werden overgebracht naar het Stadsarchief:

- Archief van Emile Wauters, kunstschilder, 1827-1983
- Collectie rantsoenbons en oorlogsgeld (privéverzameling)
- Kantpatronen en bijhorende briefwisseling
- Staalboeken van sierpapier

Ongeveer een 50-tal objecten die zich in het Stadsarchief bevonden werden overgebracht naar het centraal museumdepot van TRAM 41:

- Drukblokken/clichés/stempels
- Tekeningen
- Devotionalia
- Informatiebord
- Portret
- Kokers
- Eretekens
- Erelinten
- Medailles/gedenkpenningen
- Munten en bankbiljetten

- Beeldhouwwerken
- Schilderij

Bruiklenen

Alle uitgaande en inkomende bruiklenen werden begeleid door de adviseur behoud en beheer, die telkens de bruikleenovereenkomst en conditierapport opstelde.

TRAM 41 werkte in 2012 mee aan volgende tentoonstellingen of onderzoeken door het ter beschikking stellen van bruiklenen:

- SINT-TRUIDEN
Museum De Mindere, "Clara' – 1212-2012, Clara van Assisi, een sterke vrouw", 18/03/2012 – 18/06/2012, gekleed Jezuskind met wereldbol uit de collectie van het Begijnhofmuseum.
- HOOGSTRATEN
Stedelijk Museum Hoogstraten, "Leven op het Hof – Begijnen in Hoogstraten", 04/08/2012 – 23/12/2012, volledig begijnengewaad en een boutenspoel met haspel uit de collectie van het Begijnhofmuseum.
- TURNHOUT
Vzw Turnhout 2012, "Het Geweven Woord", 01/09/2012 – 30/09/2012, een aantal objecten in kant uit de collectie van het Taxandriamuseum.
- TURNHOUT
Het Bezemklokje Heemkundekring Turnhout, "Zie deez fraeje Turnhoutse prent. Volksgeloof en vermaak voor een cent", 13/10/2012 – 04/11/2012, een lithosteentje uit de collectie van het Speelkaartenmuseum en een prent uit het Stadsarchief.
- TURNHOUT
Bibliotheek Turnhout, "Herdenking Renier Snieders", 05/11/2012 – 07/01/2013, verschillende attributen van Renier Snieders uit de collectie van het Taxandriamuseum en een aantal archiefstukken uit het Stadsarchief.
- OUD-TURNHOUT
Kunst- en erfgoedcentrum Het Hofke van Chantraine vzw, "De Lieremanschilders, de romantiek van een landschap herbeleefd", 30/11/2012 – 06/01/2013, 2 schilderijen en 2 tekeningen uit de collectie van het Taxandriamuseum en verschillende archiefstukken uit het Stadsarchief.
- TURNHOUT
Stedelijke Basisschool Parkwijk, schoolproject rond 800 jaar stadsrechten van Turnhout met de leerlingen, opgezette reebokkop en gewei uit de collectie van het Taxandriamuseum.
- TURNHOUT
Gerechtsgebouw "Het Kasteel", langdurige bruikleen vanaf 1 november 2003.
- BEERSE
Vzw Heemkundig Museum Tempelhof, langdurige bruikleen vanaf 3 februari 2004.
- MAASTRICHT
Onderzoek voor doctoraatverhandeling naar beschilderd meubilair tussen 1600-1900 door de heer H. Piena, Conservator Wooncultuur in het Nederlands Openluchtmuseum te Arnhem in samenwerking met het

laboratorium van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, beschilderde Zaanse kast uit de collectie van het Taxandriamuseum.

TRAM 41 stelde in 2012 ook tentoonstellingsmateriaal gratis ter beschikking aan stedelijke verenigingen, groepen en organisaties uit de socio-culturele sector, scholen, musea uit de Turnhoutse regio:

- Tweespoor
16 maart tot 13 mei
Erfgoedcel Noorderkempen – Warande
- Werken van cursisten creatieve lessen
20 april tot 31 mei 2012
Dinamo
- Tentoonstellingsproject
20 mei tot 7 oktober 2012
Kunstencentrum de Tweede helft vzw
- Voltooid Verleden Turnhout
1 tot 26 augustus 2012
Turnhout van Toen
- 50-Jarig bestaan
3 tot 24 augustus 2012
Volkskunstgroep Dophei Vosselaar
- Het Geweven Woord
1 tot 30 september
Vzw Turnhout 2012
- Fototentoonstelling
1 tot 30 september 2012
4 fotografen
- Tentoonstelling Expo 58 Bloemekesgang
25 september tot 16 oktober 2012
Brusselse Sporen 2012
- Tentoonstellingsproject 2012 oud postgebouw
22 oktober tot 21 november
Vzw Turnhout 2012

BEHOUD EN BEHEER

Preventieve conservatie

Taxandriamuseum

In het kader van de tentoonstelling “Turnhout Terminus Turnhout Centraal” werd er nieuwe verlichting aangekocht voor het Taxandriamuseum. De oude halogeenspots werden vervangen door nieuwe LED-spot van de firma ERCO. Deze spots hebben een langere levensduur en geven minder warmte en geen UV-straling af.

Ook is er voor gekozen om nieuwe luchtdichte vitrines aan te kopen zodat objecten op een veilige manier kunnen worden tentoon gesteld.

Begijnhofmuseum

In het Begijnhofmuseum is er voor gekozen om de museumroute aan te passen. Het museumbezoek gebeurt nu niet meer via een passage langs de tuin zodat de pas gerestaureerde troonhemel minder onderhevig is aan grote klimaatwisselingen. Een luchtbevochtiger vangt de verschillen in relatieve vochtigheid in deze ruimte op.

Conservatie en restauratie

Insectenbehandeling

De oude drukken van het Stadsarchief bewaard in een eikenhouten “pronkkast” in de leeszaal werden door medewerkers van TRAM 41 proper gemaakt en gevriesdroogd. De boeken kregen een nieuwe plaats in het boekenmagazijn van het Stadsarchief. De pronkkast werd afgebroken en verwijderd.

Wanneer het nodig is worden objecten behandeld tegen insecten met behulp van een diepvries alvorens ze het depot binnenkomen.

Overzicht restauraties per locatie:

A. Collectie Taxandriamuseum

- Prent, "Eygenhandige teekeninge van Charel Xhenceval", T03541
- Daguerreotypie, "Portret van Jan Druyts", T03249
- Opstarten van aanbesteding voor de behandeling van schilderij, Franciscus Xavery, "Landschap met zee en schip"

B. Collectie Begijnhofmuseum

- Schilderij, Heilige Begga van Andenne, B0084
Voor dit schilderij werd eveneens een Climaframe aangekocht door "de Vrienden van het Begijnhof van Turnhout vzw"
- Beeld, Troonhemel toegeschreven aan Walter Pompe, B0844
Deze behandeling werd mogelijk door financiering van "de Vrienden van het Begijnhof van Turnhout vzw"
- Schilderij, Jezus te gast bij Maria en Martha, B0081

C. Stadsarchief

- Project opgestart voor de restauratie van een aantal perkamenten door studenten in de afdeling conservatie en restauratie aan E.N.S.A.V. La Cambre te Brussel.

D. Stadhuis

Behandeling van een schadeval van een marouflage in de Raadzaal.

Er werd advies verleend voor restauratie- en conservatiebehandelingen en preventieve conservatie aan de volgende organisaties:

- OCMW Turnhout
Advies bij het beoordelen van de offertes voor de behandeling van een gepolychromeerd houten medaillon op het Begijnhof van Turnhout.
Advies bij het opstellen van de aanbesteding en beoordeling van de offertes voor de behandeling van een Piëta op het Begijnhof van Turnhout.
- Sint-Pieterskerk Turnhout
Advies over een offerte voor de behandeling van gewaden in textiel.
- Sint-Jozefkerk Vosselaar
Advies voor de behandeling van "De Kruisweg", 14 schilderijen door E. H. Remi Lens
- Tentoonstelling "het Geweven Woord", vzw Turnhout 2012
Uitvoeren van lichtmetingen in de tentoonstellingsruimten naar aanloop van de opbouw.
- Natuurpuntmuseum Turnhout
- Uitvoeren van lichtmetingen in de tentoonstellingsruimten en advies geformuleerd.

WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Algemeen

In 2012 ondernam TRAM 41 volgende acties rond wetenschappelijk onderzoek:

- versturen van lijst van mogelijke onderzoeksthema's aan de departementen geschiedenis van de Vlaamse universiteiten (september 2012)
- eindredactie van het boek "Turnhout Terminus. Turnhout Centraal. Erfgoed en mythen uit Turnhout en de Kempen" naar aanleiding van de gelijknamige tentoonstelling in het Taxandriamuseum
- Artikel "Speelkaarten voor de wereld", door Filip Cremers, in Ibidem, p. 111-200.
- 2012 Binkenslag! Een eigenwijze kijk op 800 jaar Turnhout! : theaterwandeling langs zeven verrassende locaties in Turnhout, Turnhout, 2012, achtergrondteksten door Bart Sas
- Bram Dierckx bestudeerde in het kader van de MaNaMa Archivistiek: Erfgoedbeheer en Hedendaags Documentbeheer (VUB) de archivalisering en archivering bij de Stad Turnhout tussen 1796 en 1973 (verantwoordelijke docent: professor dr. G. Janssens). De eindverhandeling wordt verwacht in juni 2013.
- Nationaal Museum van de Speelkaart, "Een korte geschiedenis", door Filip Cremers, in Erfgoed Industrie en Techniek 2012 / nr. 4, p. 114-117.

Collectieregistratie, inventarisatie, catalogering en digitalisering

TRAM 41 maakt voor de registratie, inventarisatie en catalogering van zijn collecties gebruik van de internationale standaarden. Deze taken worden uitgevoerd door de cel behoud en beheer (museumcollecties) en door de cel archief en bibliotheek (Stadsarchief).

In het kader van de registratie en inventarisatie van de collecties van TRAM 41 vond er onderzoek plaats naar de context van de objecten en archieven in kwestie. Bij museumobjecten wordt deze informatie opgenomen in het beschrijvingssysteem "Adlib".

Vanaf juni 2012 werd samen met de stadsarchieven van Geel en Lier en met het gemeentearchief van Mol en met de drie Kempense erfgoedcellen een project opgestart om archieven te beschrijven in een gemeenschappelijke online databank "Archiefbank Kempen". Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de open source webapplicatie ICA-Atom (www.ica-atom.org). De eigenlijke invoer zal starten in 2013.

Collectieregistratie

In 2012 zijn er 1000 nieuwe records toegevoegd in het collectieregistratieprogramma. De standplaatsregistratie wordt ook steeds in het programma up-to-date gehouden zodat er een historiek ontstaat van de verschillende standplaatsen van een object en aan welke tentoonstellingen het heeft deelgenomen.

Een vrijwilliger startte met de inventarisatie en de digitalisering van het prentenkabinet. De beschrijvingen werden toegevoegd aan de museumcatalogus AdLib.

Een medewerker van het Stadsarchief heeft de gearchiveerde restauratiedossiers gekoppeld aan de objecten in AdLib.

Doordat de toegang tot het collectieregistratieprogramma is uitgebreid naar 3 gelijktijdige gebruikers en er verschillende gebruikersrollen zijn toegekend, kunnen medewerkers gemakkelijk opzoekingen doen in de database.

Einde 2012 is er gestart met de registratie van de grote collectie kantperkamenten en ontwerpen. Een groep bestaande uit 6 vrijwilligers zijn ingeschakeld om de grote hoeveelheid per kantkantoor te sorteren volgens

grootte en motief. Ze worden individueel gelabeld, zuurvrij verpakt en nadien ingescand met de bookscanner van het Stadsarchief.

Inventarisatie

In het Stadsarchief werden door de archivaris, de archiefmedewerkers en vrijwilligers in 2012 in totaal 13 inventarissen opgesteld en online geplaatst op de vernieuwde website www.stadsarchiefturnhout.be. De bouwdoSSIers werden verder geïnventariseerd tot 1924. Elk van deze archieven werd tijdens de inventarisatie verpakt in zuurvrije omslagen en dozen.

Het omvangrijkste project was de inventarisatie van de collectie documentatiemappen van de Turnhoutse journalist José Heerman (1913-1994). In totaal ging het om bijna 300 archiefdozen met eigen persteksten, briefwisseling, foto's en knipsels.

Twee vrijwilligers startten in 2012 respectievelijk met de indexering en de transcriptie van het notariaatsarchief (17e en 18e eeuw) en de charters (13e, 14e en 15e eeuw).

Catalogering

Een extra vrijwilliger van het Stadsarchief kreeg een opleiding in het gebruik van de bibliotheekcatalogus VUBIS. Door een medewerker en twee vrijwilligers van het Stadsarchief werden in 2012 2.596 titels van de wetenschappelijke bibliotheek toegevoegd aan de online bibliotheekcatalogus.

Een medewerker van het Stadsarchief ging in 2012 van start met de catalogering van de collectie oude drukken in de databank "Short Title Catalogus Vlaanderen" (STCV) van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek. Hij werd hierbij begeleid door een wetenschappelijk medewerker van de VEB. In de loop van 2012 werden 326 exemplaren toegevoegd aan de STCV-databank, waarvan 44% nieuwe beschrijvingen, hoofdzakelijk 18de-eeuwse drukken.

Digitalisering

Een vrijwilliger van het Stadsarchief werkte aan de digitalisering van de geboorteakten ouder dan 100 jaar. Deze akten zijn digitaal beschikbaar in de leeszaal.

De oudste gedrukte stadsverslagen, uit de periode 1845-1875, werden door een vrijwilliger gedigitaliseerd. De scans zijn in pdf-vorm raadpleegbaar op de website van het Stadsarchief onder de nieuwe rubriek "Digitale bronnen".

Onderzoek op de collectie

Vorbereiding nieuw museumconcept Taxandriamuseum 2013

De stafcel legde tijdens een aantal brainstormsessies de krijtlijnen van een nieuw museumconcept voor het Taxandriamuseum vast. Het resultaat werd voorgelegd aan de museumraad op 28 augustus. Eind 2012 werden Koen Bovée en Frederik De Preester, respectievelijk scenograaf en curator van de expo "Turnhout Terminus Turnhout Centraal", gecontacteerd om een mogelijke opdracht te bespreken.

Ter voorbereiding van het nieuwe museumconcept legden de stafmedewerkers een aantal studiebezoeken af: Textielmuseum en Brabantcollectie (Tilburg), Naturalis en Lakenhal (Leiden), In Flanders Fields (Ieper) en Memorial (Passendaele), Stedelijk Museum (Hoogstraten).

De verdere uitwerking van het concept gebeurt in 2013.

Vorbereiding toekomstige tentoonstellingen

Het Begijnhofmuseum werkt mee aan de expo 'de vijand verbeeld', een organisatie van Kerkwerk Multicultureel Samenleven. De rondreizende educatieve tentoonstelling werkt rond de omvangrijke impact van het Habsburgse beleid op de artistieke kerkelijke voorstellingen in de Zuidelijke Nederlanden en loopt in 2014 – 2015 langs verschillende steden. Voor Turnhout is het Begijnhofmuseum geselecteerd met de thema's:

- 17de – 18de eeuwse voorstelling/iconografie van de triomferende kerk die ketterij en ongeloof verdelgt
- positieve alternatieve voorstellingen tegen de heersende tijdsgeest in

De selectie van de objecten uit eigen collectie is afgerond. Een van de belangrijkste uitwisselingen is het schilderij 'De triomf van de Kerk' uit het Begijnhofmuseum. Het verhaal gaat dat het schilderij ontstaan is naar aanleiding van het Mechelse rederijders feest uit 1620. Voorbereidende vergaderingen met KMS vonden plaats op 12 juni en 4 juli 2012.

Brainstorm tentoonstelling Eerste Wereldoorlog

Op 30 oktober 2012 organiseerde de stafcel samen met Koen Aerts (UGent), Sam Van Clemen (Kring Taxandria) en Dave De Ruyscher (VUB) een brainstorm over een mogelijke tentoonstelling over de Eerste Wereldoorlog in 2014.

Object van de maand

Maandelijks brengt TRAM 41 een fiche 'Object van de Maand' uit. De bedoeling is om telkens één (minder bekend) collectiestuk uitgebreid in de kijker te zetten. Het project loopt sinds 2007. De fiches worden verspreid

via infostands in elk van de 4 locaties van TRAM 41, in de Openbare Bibliotheek en bij de convenantpartners. Per jaar wordt één fiche gewijd aan een gastmuseum uit de regio. De fiches worden gebundeld in een verzamelmapje. Het aantal trouwe fans die objectfiches verzamelen neemt gestaag toe. Het verzamelmapje is een hebbeding geworden.

In 2012 werden 10 fiches gemaakt:

- 50 / januari: Onze-Lieve-Vrouw van Scherpenheuvel - Begijnhofmuseum
- 51 / februari: Hortus Closus - Taxandriamuseum
- 52/ maart: Wikkel nr 950 - Museum van de Speelkaart
- 53 / april: De doedels van Renier Snieders - Stadsarchief
- 54 / mei: De Turnhoutrivier van Pieter-Jan de Smet – De Midwest Jesuit Archives - Missouri
- 55 / juni: Verkiezing grootjuffrouw van Eupen - Begijnhofmuseum
- 56 / juli - augustus: Zicht op de Grote Markt midden 19de eeuw - Taxandriamuseum
- 57 / september: Affiche voor Japan – Museum van de Speelkaart
- 58 / oktober: Ingekleurde kaart van de Antwerpse Kempen - Stadsarchief
- 59 / november: Hostiebakkerij - Begijnhofmuseum
- 60 / december: Het hert van Turnhout – Taxandriamuseum

Door de drukte rond de herinrichting van het Taxandriamuseum was een correcte timing van het 'Object van de Maand' een onhaalbare kaart dit jaar. Toch zijn alle objectfiches uitgegeven. Vanaf mei was alles terug op kruissnelheid, met gloednieuwe displays op verschillende plaatsen in de stad. In 2012 had elk object van de maand trouwens een link met het feestjaar.

Lezingen

TRAM 41 organiseerde of werkte in 2012 mee aan de volgende lezingen:

- "Richtlijnen voor archiveren bij verenigingen" – Bart Sas – 21 april 2012 – Boost (Vorming Plus Kempen), Turnhout
- "De verborgen passie van mijnheer pastoor" (Kaartspel en verslaving) – Filip Cremers – 2 juni 2012 - Museum van de Speelkaart
- "Het kaartspel en de Verlichting" – Filip Cremers – 12 mei, 9 juni, 25 augustus en 22 september 2012 – i.s.m. Willemsfonds – Museum van de Speelkaart
- "Geschiedenis van het kaartspel" – Filip Cremers – 26 november 2012 – vorming gidsen TRAM41 – Museum van de Speelkaart

De Koninklijke Oudheidkundige Kring Taxandria organiseerde in samenspraak met TRAM 41 enkele lezingen in het Taxandriamuseum en het Nationaal Museum van de Speelkaart:

- 16 februari: De novo feceramus, de 'stichting' van Turnhout in 1212, lezing door Bert Tops, voormalig projecthistoricus 'Turnhout Graaft' en Stephane Delaruelle.

- 27 maart: Erasmus en zijn Turnhoutse relaties: Corsendonk, Driedo en Coomans, lezing door dr. Marcel Gielis.
- 16 mei: Van middeleeuws textielcentrum tot Kempense centrumstad in de 21ste eeuw, krijtlijnen van bijna 1000 jaar Turnhoutse geschiedenis, lezing door dr. Peter Stabel.
- 14 juni: Tussen bevoogding en emancipatie, kerk en samenleving in de Kempen en Turnhout, 1850 - 2000, lezing door dr. Godfried Kwanten.
- 9 september n.a.v. Open Monumentendag, 3 korte lezingen i.s.m. Erfgoedcel Noorderkempen:
 - o Nico Declerck, organist Sint-Pieterskerk: het orgel in de Sint-Pieterskerk
 - o Klaas-Jaap van de Meijden, Resonant: de herontdekte partituren van het kapittel van de Sint-Pieterskerk
 - o Stefanie Beghein, universiteit Antwerpen: het programma en de werken die op historisch concert van woensdag 26 september uitgevoerd zijn
- 17 oktober: De Nassau's en Turnhout in relatie met de Brabanders, de Bourgondiërs, Habsburgers en Hohenzollen, 15de – 19de eeuw, lezing door historicus Harry de Kok.
- 12 december: Het Vlaams Nationaal Verbond in de Kempen in de jaren 1930 en de Tweede Wereldoorlog, lezing door professor Bruno de Wever.

ONDERSTEUNING VAN HET DOCUMENTBEHEER BIJ DE STADSDIENSTEN EN HET OCMW

Het Stadsarchief staat in voor de ondersteuning van het documentbeheer bij de stadsdiensten en het OCMW en volgt daarbij de bepalingen van de Archiefwet van 1955 en het Decreet van 9 juli 2010 betreffende de bestuurlijk-administratieve archiefwerking.

In juni 2012 stelde de archivaris een projectfiche rond het opstellen van een beleidsplan document- en informatiebeheer. Doelstelling is om alle procedures, verantwoordelijkheden en afspraken rond document- en informatiebeheer bij de Stad op te nemen in een beleidsplan.

De archivaris bezocht verschillende diensten in het kader van het toepassen van de procedures rond documentbeheer. Hij begeleidde een aantal diensten bij het opstarten en onderhouden van een digitaal centraal klassement. Hij organiseerde volgende presentaties en vormingsmomenten:

- 13 maart 2012: "Klasseren en archiveren", opleiding voor nieuwe medewerkers van de Stad
- 8 oktober 2012: "Twee vliegen in één klap? Procesgericht werken en kwaliteitsvol archiveren bij de Stad Turnhout", 24e Vlaams - Zeeuws Archivarissenoverleg, Middelkerke
- 21 november 2012: toelichting over archiveren en het bewaren van sportclubinformatie aan de Sportraad

Naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen op 14 oktober 2012 lichtte de archivaris op het college van 29 november 2012 de procedure toe voor de overdracht van afgesloten dossiers door burgemeester en schepenen aan het Stadsarchief. Eén schepen droeg daadwerkelijk afgesloten dossiers van een voorganger over aan het Stadsarchief.

De archivaris adviseerde de archiefverantwoordelijke van de Warande bij het selecteren, ordenen en inventariseren. Hij lichtte de procedures selectie en archivering van het archief van een kerkfabriek toe bij de kerkfabriek van Onze-Lieve-Vrouw Middelaars.

De archivaris is lid van de werkgroep Lokaal Overheidsarchief van de VVBAD. In dit kader werkt hij mee aan een gemeentelijke selectielijst.

PUBLIEKSWERKING

Bezoekcijfers

TRAM 41 ontving in 2012 in totaal 37.978 bezoekers. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de bezoekers per locatie en een vergelijking met 2011.

Locatie	Aantal bezoekers 2011	Aantal bezoekers 2012
Begijnhofmuseum	4 269	4 907
Taxandriamuseum	3 749	9 998*
Museum van de Speelkaart	14 055	19 649
Stadhuis (exporuimte)	245**	1 928***
Stadsarchief	1 028	1 424
Totaal	23 346	37 906

*Het Taxandriamuseum was geopend tussen 27 maart en 31 oktober 2012 voor de tentoonstelling "Turnhout Terminus Turnhout Centraal". Vanaf 1 november sloot het museum zijn deuren om met een volledig nieuwe herinrichting te starten tegen het voorjaar van 2013.

** TRAM 41 leverde in 2012 nog wel logistieke ondersteuning voor enkele expo's die door de Vzw Turnhout 2012 mogelijk werden gemaakt

*** Cijfers enkel van de expo 'Turnhout Verleden Tijd' een samenwerking tussen 'Turnhout van Toen' en TRAM41

We zien terug een stijging in het aantal bezoekers op alle locaties. Ongetwijfeld een effect van Turnhout 2012 met een uitgebreid cultureel aanbod waar onze musea goed mee op afgestemd hebben. De samenwerking met de Vzw Turnhout 2012 is vlot verlopen, mede door de gedeelde werklocatie.

Bovendien kon het Museum van de Speelkaart bij twee bijzondere activiteiten een nieuw publiek aanboren: tijdens zowel het Pokertornooi, als de Binkenslag werd het museum bezocht door mensen die voordien nog niet op bezoek waren geweest. Beide activiteiten werkten drempelverlagend en uitnodigend, voor jongeren en jongvolwassenen (tot 35 jaar) bij Poker en voor volwassenen (vooral vanaf 40 jaar) tijdens de Binkenslag.

Op 24 juni ontving TRAM 41 een delegatie uit de Rupelstreek die een werkbezoek brachten aan het Nationaal Museum van de Speelkaart. Er wordt gestreefd naar meer samenwerking tussen de klei-, baksteen- en tegelmuseum in de Rupelstreek – Vaartland. TRAM 41 is een inspiratiebron.

In september 2012 verhuisde de leeszaal van het Stadsarchief van de kelder van het stadhuis naar een nieuw ingerichte ruimte op de benedenverdieping. In de nieuwe leeszaal is plaats voorzien voor een infobalie, 20 werkplekken, een ruime handbibliotheek, 3 PC's en een microfilmleestoestel voor de bezoekers en een bureau voor de archivaris en twee archiefmedewerkers. Het Stadsarchief was tijdelijk gesloten van dinsdag 25 september tot en met vrijdag 5 oktober 2012. Op zaterdag 6 oktober organiseerde het Stadsarchief een succesvolle openarchievendag.

Het Stadsarchief publiceerde een brochure over stamboomonderzoek. Deze publicatie kan door bezoekers gratis worden meegenomen. Naast 1.424 bezoeken ontving het Stadsarchief 215 schriftelijke vragen om informatie.

Openingsuren

Voor de expositie "Turnhout Terminus Turnhout Centraal" werden de openingsuren uitgebreid. Dit was mogelijk dankzij de aanwerving van extra suppoosten einde 2011.

Foto: Bart Van der Moeren

Na afloop van de tentoonstelling in het Museum Taxandria zijn deze medewerkers mee ingezet om de openingsuren van het Museum van de Speelkaart te verbeteren. Daarmee kon het tegemoet komen aan een vraag van bezoekers om ook 's morgens te openen. Een oud probleem, waarbij enkele duizenden bezoekers zijn gebaat, zo blijkt uit onderzoek.

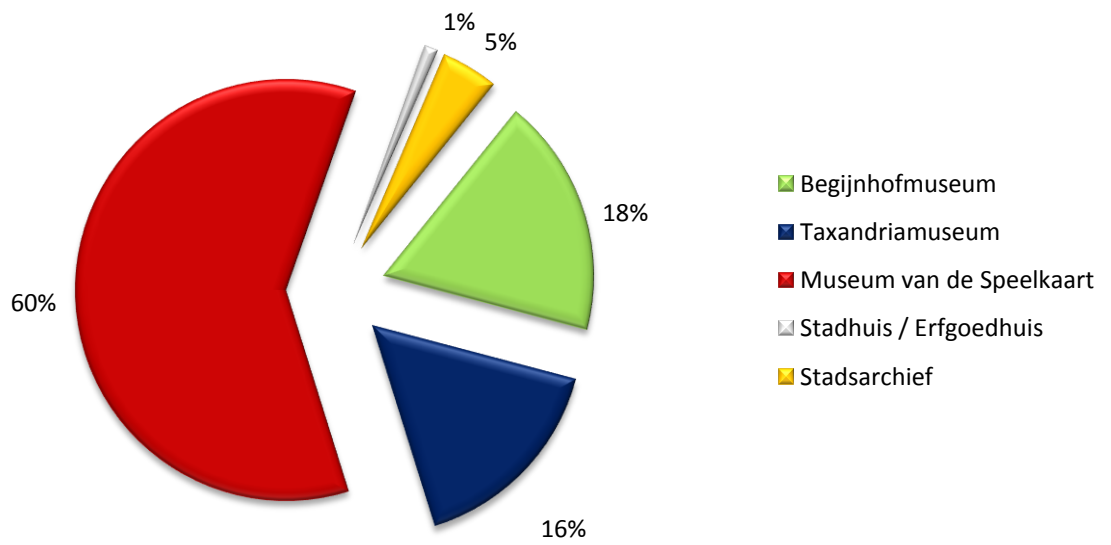
De uitgebreide openingsuren zijn als volgt:

- dinsdag tot vrijdag: 10 – 17 u
- zaterdag en zondag: 11 – 17 u

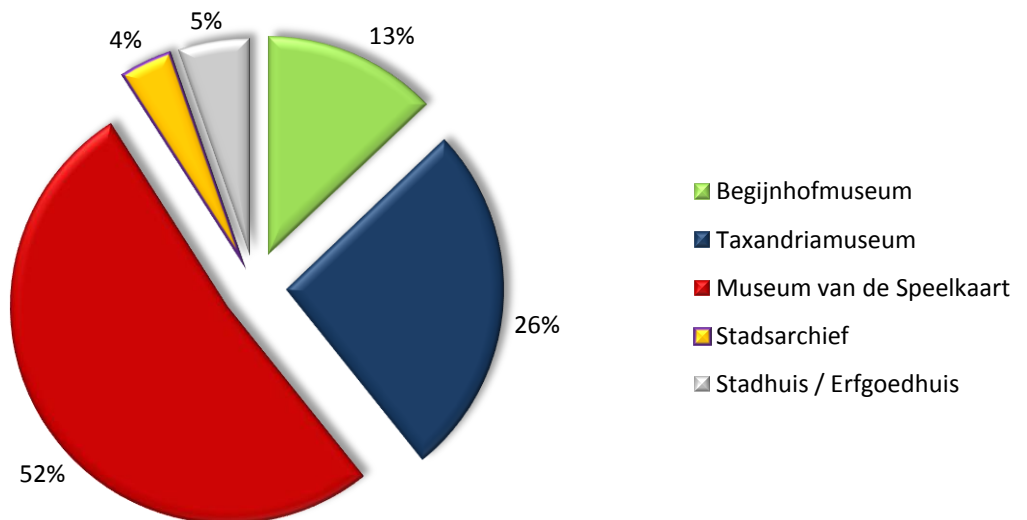
Publieksonderzoek

Voor de drie museumlocaties liep er een derde publieksonderzoek in de loop van 2012. Medewerkers van TRAM 41 vroegen willekeurig en bij wijze van steekproef bezoekers een beperkt aantal gegevens: leeftijd, geslacht, woonplaats, op bezoek individueel of in groep, gepland bezoek of niet, aanleiding van het bezoek enzovoort. Bedoeling is het profiel van de bezoeker te actualiseren en te vergelijken met een eerder, grootschalig onderzoek. Voor de verwerking van de resultaten is er een studente masteropleiding cultuurmanagement te Antwerpen UAMS aangesproken en wordt voorzien voorjaar 2013. Buiten de verwerking van het publieksonderzoek 2012, gaat zij ook een onderzoek verrichten naar marketing voor TRAM 41.

Bezoekersaantallen 2011

Bezoekersaantallen 2012

PROJECTEN

Tentoonstellingen

De klemtoon kwam te liggen op de expo 'Turnhout Terminus Turnhout Centraal' in het Taxandriamuseum. Deze werd ingericht naar aanleiding van de viering van 800 jaar stadsrechten voor Turnhout en de titel 'Cultuurstad van Vlaanderen'.

Tentoonstelling "Turnhout Terminus Turnhout Centraal"

Taxandriamuseum van 17 maart tot 31 oktober 2012

De tentoonstelling 'Turnhout Terminus Turnhout Centraal' in het Taxandriamuseum liep als een rode draad door het culturele feestjaar Turnhout 2012 en ging op zoek naar de complexiteit van het begrip 'identiteit'. Aan de hand van zeven straffe verhalen werden aspecten van de Turnhoutse of Kempense geschiedenis belicht. Sitting Bull, Pieter Paul Rubens, dr. Ferdinand Peeters, Michael Douglas en pater De Smet speelden hierin de hoofdrol. De verhalen legden verbanden tussen Turnhout en de rest van de wereld. Soms leken ze wel op mythes, ook al waren ze allemaal historisch correct. Het laatste hert van Turnhout heeft 800 jaar na de geboorte van de stad, de weg naar huis in de Kempen teruggevonden.

Aantal bezoekers: 9.998

Foto: Bart Van der Moeren

Voor de tentoonstelling werden curator Frederik De Preester en een scenograaf Koen Bovée aangetrokken plus een wettelijk adviescomité. Maurits Wouters ontwikkelde een videoproject voor de expo. Het videoproject kreeg de titel 'Vertrekkers, blijvers en terugkomers'. Verschillende Kempenaars werden geïnterviewd over de Kempen, een interessante mix van personages en verhalen. De geïnterviewden vertellen over de typische kenmerken van de Kempen en de Kempenaar, hun persoonlijke gehechtheid aan de streek en hun favoriete plekjes.

Speciaal voor deze expo werd het Taxandriamuseum volledig leeggemaakt en heeft het 16de eeuwse gebouw 'Huis metten Thoren' een opknappbeurt gekregen. Er werd een tijdelijke cafetaria voorzien in de museumtuin en een gloednieuwe museumshop.

De documentaire 'de pil van dokter Peeters' is een historische kroniek over het pionierswerk van de Vlaamse gynaecoloog Dr. Ferdinand Peeters, die in het grootste geheim de eerste bruikbare anticonceptiepil ontwikkelde. Canvas liet de documentaire zien op dinsdag 6 maart naar aanleiding van de internationale Vrouwendag. De documentaire kwam tot stand door Screensavers, met dank aan de vzw Turnhout 2012, de provincie Antwerpen, pharma.be, TRAM 41 en Knack en wordt ook de koop aangeboden in de museumshop en bij Toerisme & UiT.

Bij de expo hoort ook het boek waar de zeven mythes in opgenomen zijn: "Turnhout Terminus. Turnhout Centraal. Erfgoed en mythen uit Turnhout en de Kempen".

Het boek maakt dele uit van een reeks van 4 publicaties rond Turnhout 2012.

boek 2: Turnhout en de Grote Markt (archeologische opgravingen)

boek 3: Stedelijke ontwikkeling (toekomstgerichte stadsvisie)

boek 4: De interviews

Er werden 300 sets in luxe box uitgegeven en verkocht bij de boekhandels 'Standaard' en 'de Boekenuil' te Turnhout.

TRAM 41 gaf naar aanleiding van de tentoonstelling ook een strip uit van Charel Cambré (tekeningen) en Lectrr (scenario).

Op 9 mei 2012 bezochten kroonprins Filip en prinses Mathilde de tentoonstelling. De jongerengidsen en Karl Van den Broeck leidden het prinsenpaar rond in het Taxandriamuseum.

Op zondag 19 augustus werden de buurtbewoners van de Begijnenstraat uitgenodigd om een gratis bezoek te brengen aan de expo met gids. Achteraf werd er een drankje en attentie aangeboden.

TRAM 41 schreef een wedstrijd uit om een naam te bedenken voor het hert in het Taxandriamuseum. Op 9 september werd het hert officieel gedoopt. Deze ludieke actie kon op veel (pers)belangstelling rekenen. Uit de 120 inzendingen werd 'Hendrik Wiske van He(e)rtum' als winnaar gekozen. Achter de naam gaat nog een interessant verhaal schuil.

In het najaar leidde Harry Stabel enkele leden van Blindenzorg Licht en Liefde rond in de expo. Speciaal voor de gelegenheid werden enkele objecten vanuit het depot overgebracht, die door de bezoekers betast konden worden.

Andere tentoonstellingen in 2012 op de verschillende locaties:

Striptentoonstellingen van 9 december 2011 tot en met 29 januari 2012:

- Begijnhofmuseum - Begijntjes uit de strip Jommeke, Jef Nys, met leuke kinderzoektocht

Aantal bezoekers: 2.214 in totaal

- Nationaal Museum van de Speelkaart – “De Turnhoutse Olmen, Lectriaanse mythe of werkelijkheid?” - Lectr, Steven Degryse, stadstekenaar Turnhout 2011, ook huiscartoonist van de standaard en de Stripgids

Aantal bezoekers: 1.763 in totaal

- Erfgoedhuis – lamboree, Gommaar Timmermans: in de jaren 1970 en 1980 gepubliceerd in Knack

Aantal bezoekers: 878 in 2012

Tentoonstelling “Poker”

Nationaal Museum van de Speelkaart van november 2011 tot 28 oktober 2012

Verlengd wegens succes tot 31 december 2012

Poker ontstond omstreeks 1820 – 1830 in de USA. In de tweede helft van de 19de eeuw begon het gokspel stilaan aan zijn internationale opmars. De tentoonstelling ging in op de voorlopers van het pokerspel, poker als Amerikaans gokspel bij uitstek, vals spel en psychologie (o.m. met de fameuze pokerface), de evolutie van het gokken in België, voor- en tegenstanders en bekende pokeraars, de recente pokerrage. Tenslotte werd de vraag aangesneden of poker niet een uitgelezen methode is om winstkansen in te schatten, strategieën te bedenken en psychologisch inzicht te verwerven.

Aantal bezoekers: 17.630 in totaal

Tentoonstelling “Tweespoor”

Op verschillende locaties binnen- en buitenlocaties in het centrum van Turnhout ontmoeten erfgoed en hedendaagse kunst elkaar. Gevestigde kunstenaars ontmoeten aankomend talent uit eigen regio en enkele buitenlandse kunstenaars. Samen reflecteren ze over wat kunst in de periferie kan zijn. Een samenwerking met de Warande van 17 maart tot 20 mei 2012.

Nationaal museum van de Speelkaart: werk van Marc Schepers geïnspireerd op het kaartspel ‘Het spel met de losse blaadjes of met beelden verhalen vertellen’

Aantal bezoekers: 3.323

Erfgoedhuis: video-installatie van Ilke De Vries “Duistere plekken en hun levendige herinneringen”

Aantal bezoekers: 3.109

Taxandriamuseum: “Dino-eggs” van Guillaume Bijl

Aantal bezoekers: 3.227

Tentoonstelling “Dans der kaarten – de Rederijerskamer ‘De Goudbloem’”

Nationaal museum van de Speelkaart van juni tot september 2012
De Rederijerskamer ‘de Goudbloem’ is circa 1488 gesticht in Antwerpen en werd in 1935 terug opgenomen door de ‘Koninklijke Toon- en Toneelvereniging ‘De Broedermin’’. In 1977 speelde de vereniging het eerste straattheater in Antwerpen naar aanleiding van het Rubensjaar. Ondertussen is hun theater ook buiten Vlaanderen bekend: Nederland, Frankrijk, Denemarken en Italië (finalist in Venetië met ‘La Maschera piu’bella di sensation’).

‘De dans der Kaarten’ is een straattheateract naar het idee van Mark Van Strydonck en in een regie van Gie Van den Neucker. De kostuums werden ontworpen door Chris Dhont en Herlinde Borms, de maskers zijn van Timur Berckmans. Een 10-tal toneelkostuums, geïnspireerd op speelkaarten, waren te bewonderen in het museum. De kostuums werden achteraf aan het museum geschonken.

Aantal bezoekers: 9.009

Tentoonstelling “Voltooid Verleden Turnhout”

Erfgoedhuis van 11 tot 23 augustus 2012

Talrijke foto's laten het kermisleven uit Turnhout doorheen de jaren terug herbeleven, aangevuld met beelden over het stadsleven van vroeger. Een initiatief van 'Turnhout van Toen', een populaire Facebookpagina waarop dagelijks oude prenten, foto's of voorwerpen uit Turnhout geplaatst worden.

Aantal bezoekers: 1.928

Striptentoonstelling “Kiekeboe / Merho – stadstekenaar 2012”

Nationaal Museum van de Speelkaart van 1 december 2012 tot 28 februari 2013

Naar goede gewoonte sluit Strip Turnhout vzw het jaar van de stadstekenaar af met een tentoonstelling in het Nationaal Museum van de Speelkaart. In het bijzondere jaar 2012 was die titel weggelegd voor Merho. Zijn jaar als “stadstekenaar” startte spectaculair met het Museum K in de Warande. Daar kregen de Kiekeboes wat ze verdienden: een eerbetoon aan hun vijfendertigjarige verovertocht van de stripwereld, én van vele Vlaamse harten.

De Kiekeboes bleven in Turnhout opduiken. Getuigen daarvan zijn de uniek bierviltjes, het kaartspel en sinds kort ook de eerste strip-strook-muur ter wereld. De expo brengt niet alleen deze werken onder de aandacht, maar werpt ook een licht op de bijzondere band van Merho met Turnhout.

Aantal bezoekers: 743 in 2012 / 2.821 in totaal

Vorbereiding toekomstige tentoonstellingen

Twee werkgroepen bogen zich over de uitwerking van toekomstige tentoonstellingsprojecten:

- Eerste Wereldoorlog: expo in Taxandriamuseum en Speelkaartenmuseum (2014)
- 'De vijand verbeeld', samenwerking met Kerkwerk Multicultureel Samenleven in Begijnhofmuseum (2015)

Activiteiten

Turnhout by Night / 28 januari / wandelclub AWSV

De Turnhoutse wandelclub AWSV Turnhout organiseerde voor de vierde maal een wandelavond doorheen de speciaal voor de gelegenheid verlichte stad. De mooie en aangename route leidt langs leuke, prachtige plekjes van Turnhout die door de samenwerking met Philips Lighting die avond extra in het licht worden gezet. De deelnemers konden de musea gratis bezoeken: het Begijnhofmuseum en het Nationaal Museum van de Speelkaart.

De grootste levende speelkaart / 27 maart 2012 / Grote Markt Turnhout

Het Museum van de Speelkaart hielp bij de recordpoging van het gemeenschapsonderwijs om de grootste levende speelkaart te vormen. Liefst 905 leerlingen maakten een harten zeven als warm saluut aan de jarige stad Turnhout.

Erfgoeddag 'Helden' / 22 april 2012

Het Taxandriamuseum legde de focus op het heldhaftige opstandelingenleger dat op 27 oktober 1789 de Oostenrijkers uit Turnhout verdreef. Deze en andere helden waren te ontdekken in de expo 'Turnhout Terminus Turnhout Centraal'. Om 11 en 14 uur zetten de Turnhoutse Patriotten het verhaal kracht bij met kanonschoten en er waren consultaties met een sprekend hert.

Zowel het Taxandriamuseum als het Begijnhof- en het Speelkaartenmuseum waren die dag gratis toegankelijk van 10 tot 17 uur. Erfgoedcel Noorderkempen zorgde voor de logistieke ondersteuning. 601 bezoekers

Op consultatie bij een sprekend hert / Taxandriamuseum

Kunstproject van Philip Henderickx waarbij een artificieel hert in communicatie trad met het publiek. De gesprekken waren individueel en duurden maximum 20 minuten.

zondag 22 april – 9 september en 28 oktober

dinsdag 24 juli – 7 augustus, 28 augustus

Quiz ‘Den beeste Turnawter’ / 27 april / Taxandriamuseum

Wie kende de geschiedenis van Turnhout als zijn broekzak? Een organisatie van de Stadsgidsen, Toerisme & UiT, Kring Taxandria en TRAM 41.

Pokertornooi / 17 – 20 mei / Nationaal Museum van de Speelkaart

In de marge van de tentoonstelling over poker organiseerde het museum een heus tornooi. Voor de praktische en speltechnische aspecten werd met de Pokerliga samengewerkt. Ook Cartamundi verleende medewerking, onder meer via sponsoring en het drukken van een kaartspel met een gelegenheidsrug. Conform de kansspelwet speelden we zonder inschrijvingsgeld en niet voor echte inzetten.

De Pokerliga hield op verschillende plaatsen in België voorrondes waaruit de best geplaatste spelers werden geselecteerd. Zij mochten deelnemen aan de eindrondes in het museum. Vier dagen lang, van 17 tot 20 mei, namen 230 spelers uit België en Nederland het tegen elkaar op in een langzame en spannende afvallingskoers. De laatste dag volgde de “final table” met de 9 overblijvers. De uiteindelijke winnaar bleek een dame die nog maar een tweetal jaren poker op wedstrijdiveau speelde. Shirley Dekeyser versloeg de heren na een zenuwslopend, finaal spel. Zij won een reis en verblijf in Las Vegas (VSA), deelname aan een

pokertornooi daar inbegrepen.

Dag van de verzamelaar / 2 juni / Nationaal museum van de Speelkaart

Beurs en lezing ‘De verborgen passie van mijnheer pastoor – Jacques Pierlot, 1786’.

Kant en klaar! / Taxandriamuseum

Workshop kantklossen voor beginners
Zaterdag 10 juli van 13.30 tot 17 uur
Zaterdag 20 oktober van 13.30 tot 17 uur

Cultuurmarkt / 26 augustus in Antwerpen en 16 september in Turnhout

Deelname met de jongerengidsen in airstream caravan van ‘Turnhout 2012 Vzw’.

Cultuurmarkt Turnhout

Kruidenworkshop

Kruidenworkshop / Taxandriamuseum

Fabriceer je eigen crème of kruidenthee onder begeleiding van herboriste Lien Jordens. Leuk detail: de keuze van de kruiden is gebaseerd op het unieke bloemenalbum van Turnhoutenaar Jos Aerts.

Zaterdag 1 september van 10 tot 13 uur en van 15 tot 18 uur
Zaterdag 6 oktober van 10 tot 13 uur en van 15 tot 18 uur

Open Monumentendag / 9 september 2012 / thema 'Woord – Muziek – Beeld!'

Alle locaties waren die dag gratis te bezoeken. Rondleidingen en optredens gebaseerd op het thema doorheen het Begijnhofmuseum, Taxandriamuseum en het Nationaal Museum van de Speelkaart.

Pokerinitiaties / september – oktober / Nationaal Museum van de Speelkaart

In de marge van Turnhout 2012 werden in het najaar een 8-tal nocturnes in het museum voorzien. Naast een geleid bezoek kregen de deelnemers een initiatie in het pokerspel en mochten ze na de theorie hun vaardigheden aan de kaarttafel testen.

'Binkenslag' – de Slag van Turnhout met o.a. het Nationaal Museum van de Speelkaart als locatie van 20 september tot 7 oktober 2012, voorstellingen van 20 tot 23 uur.

Theaterwandeling door de stad met een eigenwijze kijk op 800 jaar Turnhout : op 7 verrassende locaties in de binnenstad worden enkele hoogtepunten, scharniermomenten, belangrijke figuren en vergeten verhalen uit de geschiedenis uitgebeeld, die de stad hebben gemaakt tot wat ze vandaag is. In 1212 ontving Turnhout stadsrechten uit handen van Hertog Hendrik I. In 2012 bestaat Turnhout 800 jaar als stad. De vzw Herdenking Slag van Turnhout komt opnieuw naar buiten met een groots opgevatte historische evocatie. In het museum werd zowel een buitenscène (de executie van Pieter Corbeels, 1799), als een binnenscène (de grote staking van 1910) gespeeld. Ook de stoommachine kreeg een rol als figurant. Aantal bezoekers:

Donderdag 20, 27 september en 4 oktober
Vrijdag 21 en 28 september
Zaterdag 22, 29 september en 6 oktober
Zondag 23, 30 september en 7 oktober

Radio 2 beleefdag / 23 september

Alle locaties waren die dag gratis te bezoeken.

'Dag der Toorn' – historisch concert Sint-Pieterskerk / 26 september

Op basis van partituren bewaard in het stadsarchief. Een samenwerking met het Festival van Vlaanderen, Klara, Resonant, orgelcomité Octave, universiteit Antwerpen en de Erfgoedcel Noorderkempen.

Open archievendag / 6 oktober / leeszaal Stadsarchief

Feestelijke opening van de nieuwe leeszaal van het Stadsarchief op het gelijkvloers op vrijdag 5 oktober, aansluitend open archiefdag op zaterdag 6 oktober tussen 10 en 16 uur. Een uniek moment om een kijkje te nemen achter de schermen. Wat kunnen we allemaal terugvinden in het Stadsarchief? Van wanneer dateert het oudste stuk uit de collectie? Demonstraties, infostands en rondleidingen op zaterdag om het uur.

Vrijdag 98 inschrijvingen, zaterdag 216 bezoekers

Jumelageweekend / 19 – 22 oktober 2012

Turnhout was gaststad in 2012, delegaties uit Hanzhong, Vinatori, Gödöllö en Hammelburg.

Finissage: expo 'Turnhout Terminus Turnhout Centraal' – zondag 28 oktober 2012

Feestelijke afsluiter van de tentoonstelling met muzikale omlijsting en een panelgesprek/debat over de inrichting van het Taxandriamuseum in 2013. Gratis toegang! Het museum sluit gedurende minstens 5 maanden de deuren om in het voorjaar 2013 met een nieuwe opstelling te openen.

Vlaamse Wetenschapsweek / oktober / Nationaal Museum van de Speelkaart

Atelier 'Papier hier' (fabricage, gebruik en recyclage van papier)

Storm op Komst / 23 – 27 november / de Warande

In 2012 viert Storm op komst zijn eerste lustrum: het festival bestaat dan vijf jaar en presenteert zijn vijfde editie. Het wordt opnieuw een eerste kennismaking met nieuwe muziek, architectuur op maat van

kinderen, een creatie met kleuters, een kunstmuur en nog veel meer: voor iedereen tot twaalf jaar is er wel iets te beleven. Ook nu creëren kunstenaars uit binnen- en buitenland vijf dagen lang een wonderlijke wereld, een groot kunstenfeest op kindermaat.

Kerstpendel Turnhout–Tilburg / 8 - 9 en 15 - 16 december / dienst toerisme

In het kader van de samenwerking Turnhout-Tilburg konden Tilburgse bezoekers en kerstshoppers een gratis bezoek aan één museum naar keuze brengen.

Kerstavond op het hof / 24 december 2012 / bewoners Begijnhof

Jaarlijks zorgen de bewoners van het begijnhof op kerstavond voor een sprookjesachtige verlichting met kaarslicht. Het Begijnhofmuseum verleende gratis toegang tot 21 uur.

Druk in het museum / 2 dagen per maand / Nationaal Museum van de Speelkaart

Demonstraties van oude druktechnieken op historische drukpersen, afwerking van speelkaarten (glanzen, snijden, hoeken), een draaiende stoommachine

Januari: donderdag 5, zondag 29
Februari: donderdag 9, zondag 26
Maart: donderdag 8, zondag 25
April: donderdag 12, zondag 29
Mei: donderdag 10, zondag 20
Juni: donderdag 7, zondag 24
Juli: donderdag 5, 12, 19 en 26
Augustus: donderdag 2, 9, 16, 23 en 30
September: donderdag 6, zondag 30
Oktober: donderdag 11, zondag 28
November: donderdag 8, zondag 25
December: donderdag 6

Tenslotte

In 2012 verscheen een thriller voor de jeugd, "Moord bij kaartlicht", van Hilde E. Gerard. In dit spannende boek doen de musea van TRAM41 dienst als locatie.

Kinderactiviteiten in kader van 'Turnhout Terminus Turnhout Centraal'

'Was Kurt Cobain een Turnhoutenaar?' workshops voor scholen in het Taxandriamuseum
Kleuteronderwijs: Emiel het slimme hert 11 – 15 juni 2012

Lager onderwijs, aangepast per graad: 23 – 27 april 2012
Zeven straffe verhalen over de Kempen 7 – 11 mei 2012
Waar of niet waar? 8 – 14 oktober 2012

Middelbaar onderwijs, eerste graad 4 – 8 juni 2012

Achthonderd jaar stadsrechten... sa what?

Zoektocht met opdrachten voor lager onderwijs

Straffe verhalen, taalbad voor het middelbaar onderwijs

Geanimeerde rondleiding met gids voor alle leeftijden

Lesmapje rond 800 jaar stad Turnhout

Voor scholen, kinderen en jongeren zijn mp3-rondleidingen voorzien, ingesproken door Tom Van Dyck. Muziekfragmenten en doe-activiteiten zorgen voor een bijzondere beleving. Doe-boekjes en lespakketten voor de leerkracht ondersteunden de zoektocht.

In de knutselkelder van het museum kunnen de jonge bezoektjes zich uitleven met kleurplaten, sjablonen, verhaaltjes, zoekopdrachten en een elektrisch hert.

Voor Grabbelpassers op woensdag 4 juli 2012 / workshop voor kinderen van 6 tot 8 jaar
Workshop met verhaal over Emiel, het slimme hert en een zoektocht doorheen het Taxandriamuseum.

Woensdag augustus 2012 / workshop voor kinderen van 9 tot 12 jaar
Educatieve tocht met doe-boekje en mp3-speler in combinatie met knutselopdracht

Zondag 21 oktober 2012 / workshop voor kinderen van 8 tot 14 jaar
Workshop kantklossen, neem je eigen kantwerkje mee naar huis

Zomer in de musea

Elke museumlocatie reserveerde tijdens de maanden juli en augustus één vaste dag per week om het publiek in de watten te leggen. Zowel de toegang als de rondleidingen waren gratis.

- dinsdag: Taxandriamuseum
- woensdag: Begijnhofmuseum - wandeling op het Begijnhof, met bezoek aan de kerk, de kapel en het museum + zoektocht voor de jonge bezoekers
- donderdag: Museum van de Speelkaart: rondleiding, demonstraties op oude drukpersen en kinderactiviteit

Zoektocht voor kinderen tot 12 jaar / juli-augustus / Begijnhofmuseum, Taxandriamuseum en Nationaal Museum van de Speelkaart

Spelenderwijs ontdekten de jongeren de wereld van grote machines, kleine speelkaarten, oude ambachten en gewoontes, of het begijnenleven van weleer.

COMMUNICATIE

Algemeen

Een groot deel van het communicatiebudget werd besteed aan de promotie van de expo 'Turnhout Terminus Turnhout Centraal' en de randactiviteiten. Hiervoor werd in 2011 reeds een communicatieplan opgesteld. De uitvoering gebeurde in nauwe samenwerking met de vzw Turnhout 2012. Dit tilde de werking van TRAM 41 naar een hoger niveau, wat ook merkbaar was in de persbelangstelling.

Inspanningen werden geleverd om deze doelgroepen te bereiken:

1. Inwoners Turnhout en stadsregio (Beerse – Oud-Turnhout – Vosselaar – Merksplas – Ravels – Arendonk): de expo ging voornamelijk over de identiteit van de Kempenaar
2. Vlaanderen, Wallonië, Zuid-Nederland (toeristische bezoeken) – de laatste twee groepen werden veel minder bereikt.
3. Mensen uit de erfgoedsector (Vlaanderen en Noord-Brabant)
4. Onderwijs (kleuter-, lager- en secundair onderwijs) in de stadsregio.

Verder in het jaar ging de aandacht naar het pokertornooi dat georganiseerd werd in de marge van de expo 'Poker' en de tentoonstelling 'De Kiekeboes in Turnhout' (beide in het Museum van de Speelkaart).

Huisstijl en drukwerk

Het campagnebeeld van 'Turnhout Terminus Turnhout Centraal' viel goed in de smaak bij het publiek. Samen met drie varianten daagde het beeld her en der op in de regio.

Een overzicht van het gedrukte materiaal:

Affiche – 4 soorten	10 000 ex
Flyer	20 000 ex
Uitnodigingen	600 ex
Meertalige brochure met randactiviteiten	50 000 ex
Museumboekjes (rondleiding)	3 000 ex
Educatieve boekjes leerlingen – 2 soorten (afhankelijk van leeftijd)	1 000 ex
Educatieve boekjes leerkrachten – 2 soorten (afhankelijk van leeftijd)	200 ex
Placemats	20 000 ex
Broodzakken	37 000 ex

Voor het pokertornooi werden afzonderlijke affiches gedrukt – naast de reeks van de pokertentoonstelling. De affiches van 'De Kiekeboes in Turnhout' vroegen al snel om een herdruk omdat ze bijzonder gegeerd waren door de bezoekers.

In de helft van het jaar verscheen een evenementenkalender met de TRAM 41-activiteiten van juli tot december 2012.

Zichtbaarheid

De verspreiding van de affiches en het foldermateriaal van 'Turnhout Terminus Turnhout Centraal' over heel Vlaanderen gebeurde door externe firma's (Rapid Affichage – Aeolus – JPS). De brochure werd in de provincies Antwerpen en Limburg eveneens verdeeld via het magazine OKV, in het arrondissement Turnhout via de cultuurkrant Suiker.

- Verspreidingsgebied broodzakken: 70 bakkers in de regio Turnhout met een 'call to action': ledere broodzak bevatte een bon die de bezoeker kon inruilen voor een gratis gadget (zie museumshop).
- Placemats: voornamelijk horecazaken in Turnhout + nabije regio

de Lijn: achterrui sticker

banners in stadbeeld

In het straatbeeld werd de zichtbaarheid gegarandeerd door:

- 18 banners in de stad (4 x 4 varianten + 2 banners aan het museum zelf)
- kubusdoeken op 5 verschillende plaatsen. In de loop van het jaar moesten 3 doeken vervangen worden o.w.v. diefstal - het campagnebeeld was populair!
- achterrui stickers op 10 bussen van de lijn: 8 gedurende vier weken – 2 gedurende de hele periode
- wegdoeken over de drie grootste winkelstraten van Turnhout
- 50 outdoorkaders in de stad (gedurende 1 maand)
- 8 lichtkranten in de stad
- een boodschap op de lichtkranten van alle NMBS-stations in de provincie Antwerpen (1 maand)

In 2012 verscheen de langverwachte nieuwe voetgangersbewegwijzering in de stad. De musea en het Stadsarchief worden afzonderlijk aangeduid. Aan elke TRAM 41-locatie vind je meteen een pijl naar de andere musea.

De eveneens beloofde infoborden werden ontworpen, maar nog niet geproduceerd omdat de lay out voor de andere bezienswaardigheden nog niet klaar was. Hoewel niet aangekondigd door de firma, bleek een totaalopdracht noodzakelijk te zijn. Dit geeft opnieuw een aanzienlijke achterstand.

Digitale media

Website

Met de lancering van de nieuwe stedelijke website in februari (door ANAXIS) kreeg elke locatie van TRAM 41 een nieuwe URL toegekend. Elke site is voorzien van dezelfde navigatie, die opgebouwd is vanuit het standpunt van het publiek.

- www.begijnhofmuseum.be
- www.stadsarchiefturnhout.be
- www.speelkaartenmuseum.be
- www.taxandriamuseum.be

Alle teksten werden herschreven op basis van richtlijnen aangeleverd door de webredactie van de stedelijke dienst communicatie.

De belangrijkste informatie werd vertaald in het Frans, Engels en Duits, maar is voorlopig niet zichtbaar online. Hiervoor hangt TRAM 41 af van de dienst communicatie van stad Turnhout.

De pagina's van het Stadsarchief werden fors aangevuld met inventarissen en een wegwijs bij wetenschappelijk onderzoek

Nieuwsbrief

Maandelijks verstuurde TRAM 41 een nieuwsbrief naar een duizendtal abonnees. De activiteiten van de musea verschenen ook in nieuwsbrieven van partners: Toerisme & UiT, Onderwijs, Cultuurcoördinatie, Erfgoedcel Noorderkempen.

Sociale media: TRAM 41 heeft één facebookpagina (www.facebook.com/TRAM41) die updates van alle locaties geeft. In 2012 was TRAM 41 bijzonder actief op facebook. Bijna dagelijks werden foto's van evenementen of aankondigingen gegeven. Omdat TRAM 41 de pagina niet actief kan promoten naar potentiële vrienden, groeit de kring gestaag.

TRAM 41 probeert zoveel mogelijk aanwezig te zijn op allerlei websites en toerismedatabanken: UiT – lerarenkaart – tento.be – Famido (gezinnen) – Artplatform (NL) – Lannoo – Dagje Uit - Gazet van Turnhout, ...

Publiciteit

Betalend:

Doelgroep: inwoners regio

- advertentie op stadsplan Turnhout - volledige achterzijde (TTTC)
- banner website Gazet van Turnhout (De Kiekeboes in Turnhout)

Doelgroep: jongeren + gezinnen

- pagina 'Was Kurt Cobain een Turnhoutenaar' in menukaart van pizzeria 'De Waterput' – september 2011- september 2012 (TTTC)

Doelgroep: toeristen

- Pasar TriP-cultuur: opname info van de drie musea in ruil voor kortingstarief aan deelnemers
- Halve pagina in toeristische brochure '365 dagen' – in vier talen (3 musea)

Doelgroep: cultuurliefhebbers Vlaanderen

- pagina in 'Cult' – cultuurbijlage van de Morgen – januari 2012 (TTTC)
- gedurende 7 maanden een pagina in cultuurkrant Suiker – elke maand één mythe van TTTC
- advertentie in OKV-magazine – april 2012 (TTTC)
- advertentie 'Musea in de Kijker' (TTTC) – Het Laatste Nieuws en de Morgen
- opname in Kempische Cultuurspiegel (alle activiteiten)

Doelgroep: kansarmen

- Daguitstappen – Steunpunt vakantieparticipatie – opname info van de drie musea in ruil voor kortingstarief aan deelnemers

Niet-betalende publicaties:

- Studentengids 2012 - Turnhout
- Gemeentegids 2012 - Turnhout
- Taxandria Nieuws (driemaandelijks) - regio
- Begijnhofkrant (driemaandelijks) - regio
- Stadskrant (maandelijks) - Turnhout
- Stadsnieuws – regio
- Brochure Toerisme Turnhout
- Evenementenkalender Toerisme Turnhout
- Nipt – personeel stad Turnhout
- Tentoonstellingsagenda OKV - Vlaanderen

Persbelangstelling

Vooraf de expo 'Turnhout Terminus Turnhout Centraal' kon rekenen op veel mediabelangstelling, ook nationaal. De Morgen, Knack, de Standaard, VRT-journaal, Radio 1, Radio 2, Studio Brussel, Vlaanderen Vakantieland berichtten over de tentoonstelling. In elke fase van de opbouw of bij elke activiteit verschenen er artikels op de regionale pagina's van Het Nieuwsblad, Gazet van Antwerpen en het Laatste Nieuws. Ook de Regionale Televisiezender (RTV) was meer dan eens van de partij. Verder publiceerden verschillende magazines over de tentoonstelling: OKRA, OKV, Vitaya, Kampeertoerist, 100 % expo, VAB-magazine, Lifestylemagazine 'ABSoluut',...

opname Vlaanderen Vakantieland

Naar aanleiding van het bezoek van prins Filip en prinses Mathilde aan Turnhout, kreeg het Taxandriamuseum onrechtstreeks ook internationale mediabelangstelling. Het feit dat twee jongerengidsen van TRAM 41 het prinsenpaar gedeeltelijk mochten rondleiden in het museum, wekte de belangstelling van 'Karrewiet' (Ketnet). De jongerengidsen werden vóór, tijdens en na het bezoek door een cameraploeg gevolgd en geïnterviewd.

De vzw 'Turnhout 2012' sloot mediadeals af met een aantal partners. TRAM 41 heeft bij een aantal financieel bijgedragen en er uiteraard ook redactieruimte aan overgehouden. Dit was ondermeer het geval met Knack, De Standaard, Adrem en de Streekkrant waar telkens extra katernen voorzien waren voor 'Turnhout cultuurstad van Vlaanderen'.

In de zomermaanden juli en augustus werd een wedstrijd georganiseerd waarbij het publiek een naam mocht suggereren voor het opgezette hert dat in de expo de mythe over 'Het laatste hert van Turnhout' kracht bij zette. Bedoeling was om de tentoonstelling opnieuw onder de aandacht te brengen. Deze ludiek bedoelde actie kreeg een mooi vervolg, en niet alleen omwille van de talrijke inzendingen. Uit één van de voorstellen bleek immers dat het verhaal van Walter van den Broeck in de tentoonstelling waarheid is. Het laatste hert van Turnhout is daadwerkelijk gezien in de tuin van de inmiddels overleden Wiske van Heertum. Het hert kreeg daarom de naam 'Hendrik Wiske van He(e)rtum' – De eerste voornaam 'Hendrik' duidt op de hertog die Turnhout stadsrechten gaf. Op 9 september 2013 werd het hert onder ruime persbelangstelling officieel 'gedoopt' in aanwezigheid van talrijke deelnemers van de wedstrijd.

Hoewel de tentoonstelling 'Poker' in 2011 reeds startte kreeg het in 2012 best nog wat nationale persbelangstelling: EOS (januari), Flanders Today (januari), Radio JOE fm (november), Radio 2 (november)... Ook het pokertornooi dat in de marge georganiseerd werd, werd goed opgepikt.

Met de expo 'De Kiekeboes in Turnhout' (een organisatie van Strip Turnhout) haalde het Speelkaartenmuseum 'De Zevende Dag' met daarin een interview met Merho. De tentoonstelling verscheen ook op de nationale pagina's van verschillende kranten.

Samenwerking

Toerisme & UiT

Zowel voor groepen als individuele bezoekers werkte Toerisme & UiT dagarrangementen uit met daarbij een bezoek aan de expo 'Turnhout Terminus Turnhout Centraal', al dan niet gegidst. Deze arrangementen konden ook op maat samengesteld worden.

Bovendien was een speciale 'Turnhout 1012'-wandeling uitgestippeld die via een I-pad gevolgd kon worden.

Open Doek

TRAM 41 werkte een overeenkomst uit met Open Doek voor het filmfestival dat jaarlijks plaatsvindt in de stad.. Deze samenwerking omvatte een verregaande wederzijdse promotie (banners, opname in festivalcatalogus, folders, digitale communicatie,...) en een wederzijdse ticketactie.

de Warande

'Tweespoor' was een initiatief van de Warande waarbij een kunstenaarsparcours doorheen de stad liep, ook in het Taxandria- en het Speelkaartenmuseum. De samenwerking focuste uiteraard ook op promotioneel vlak met verwijzing naar elkaars activiteiten.

Merchandising

In het kader van 'Turnhout Terminus Turnhout Centraal' ontwikkelde TRAM 41 een aantal specifieke producten voor de museumshop: paraplu's, magneetbladwijzers, buttons, magneten, sleutelhangers, wenskaarten. Vooral de minder dure gadgets gingen vlot over de toonbank.

Promostand

Traditioneel neemt TRAM 41 deel aan de cultuurmarkten van Antwerpen (26 augustus) en Turnhout (16 september). Ook in 2012 was dat het geval. Net zoals in 2011 gebeurde de organisatie samen met 'Turnhout 2012' en werd gebruik gemaakt van de gepimpte airstreamcaravan.

Op 4 oktober 2011 bemande TRAM 41 een stand op de onderwijsbeurs voor de Turnhoutse scholen, met promotie van het educatief aanbod voor het schooljaar 2012-2013.

Jongerengidsen

- Promotie voor de heropening van het Taxandriamuseum tijdens openingsweekend op 17 en 18 maart 2012
- Erfgoeddag met als thema 'Helden' op 22 april 2012. De jongerengidsen zijn van de partij in de verschillende musea
- Op 9 mei zijn prins Filip en prinses Mathilde te gast geweest in Turnhout. TRAM 41 voelde zich vereerd, want op het programma stond een bezoek aan het Taxandriamuseum. Het prinsenpaar trok een uur uit voor een kijkje in het vernieuwde museum. Ze toonden bovendien interesse in de jongerengidsen. Een aantal van hen mocht de kroonprins en zijn echtgenote dan ook rondleiden in de expo 'Turnhout Terminus Turnhout Centraal'.
- Promotie voor de musea tijdens de cultuurmarkten in Antwerpen op 26 augustus en in Turnhout 16 september 2012

In het kader van een schoolopdracht maakte Karlijn van Daele (studente KHK) een "startersgids" over het project jongerengidsen.

TRAM 41 ALS BEDRIJF

Overleg

Museumraad

De museumraad bestaat uit de stafmedewerkers van TRAM 41, de schepen voor cultuur en vertegenwoordigers van de drie vriendenkringen en de Cultuurraad. De raad vergaderde in 2012 op 17 januari, 31 januari (extra vergadering over beleidsplan), 19 april, 12 juni, 28 augustus en 6 december.

Stafcel

De stafcelmedewerkers van TRAM 41 vergaderen om de twee weken. Om de twee vergaderingen zijn ook de locatieverantwoordelijken van de musea aanwezig.

Overig overleg

TRAM 41 organiseert regelmatig overleg over verschillende thema's:

- Algemene personeelsvergadering (7 mei)
- Overleg museumgidsen
- Werkgroep publiekswerking en communicatie
- Werkgroep behoud en beheer
- Werkgroep registratie
- Werkgroep archief en bibliotheek
- Werkoverleg poetsploeg
- Stuurgroep "Turnhout Terminus. Turnhout Centraal"
- Overleg met CRKC over religieus erfgoed
- Overleg met het Meduceum over de geplande overeenkomst met de Stad

Vertegenwoordiging

TRAM 41 is vertegenwoordigd in diverse interne en externe overlegorganen:

- Diensthoofdenoverleg stad Turnhout
- Sectoroverleg Cultuur en Vrije Tijd stad Turnhout
- Dagelijks bestuur en stuurgroep Erfgoedcel Noorderkempen (projectvereniging)
- Platform OCMW-collecties
- ICOM Vlaanderen vzw (voorheen Vlaamse Museumvereniging vzw)
- European Museum of the Year Association
- Werkgroep drukkerijmusea o.l.v. Museum Plantin-Moretus
- Werkgroep industrieel erfgoed o.l.v. MIAT
- Kring van Archivarissen in de Provincie Antwerpen (KAPA)
- Werkgroep Lokaal Overheidsarchief van de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief en Documentatie (VVBAD)

Aanpassing beleidsplan 2009 - 2014

Het Agentschap Kunsten en Erfgoed, en later ook de provincie Antwerpen, gaven TRAM 41 in 2010 de opdracht om het museaal concept verder te verfijnen en het collectieplan prioritair af te werken.

Alle betrokken partijen verklaarden zich akkoord om het verder te werken als samenwerkingsverband. Dit betekent een verregaande collectiemobiliteit tussen de locaties, geen overlappings, het zichtbaar maken van

een rode draad in de vaste opstellingen en voldoende naar de andere locaties doorverwijzen. Het bestaande beleidsplan 2009-2014 werd volledig herwerkt en werd een collectieplan opgesteld.

Het definitieve beleidsplan zal werd goedgekeurd door het college van burgemeester en schepenen op 20 februari 2012 en door de gemeenteraad op 5 maart 2012. Het document werd samen met een collectieplan bezorgd aan het Agentschap Kunsten en Erfgoed en de provincie Antwerpen en gedrukt op 100 exemplaren.

Processen

Vorbereiding beleids- en beheerscyclus

TRAM 41 werkte mee aan de voorbereiding van de nieuwe beleids- en beheerscyclus die ingaat vanaf 1 januari 2014. Zo werden de bestaande financiële codes in overleg met de financiële dienst omgezet naar nieuwe codes. TRAM 41 werkte ook mee aan de interne en externe omgevingsanalyse samen met het OCMW. De inspiratienota die hieruit voortvloeide, werd aan het college bezorgd.

Tentoonstellingskalender

Er werd een nieuwe methodiek ontwikkeld om de planning en uitgaven van de tentoonstellingen beter te kunnen opvolgen. Concreet gaat het om 2 exceldocumenten waarin de budgetten van de begroting 2013 in detail worden verdeeld over de verschillende tentoonstellingen. Om de werkdruk te verminderen, werd beslist om voortaan afwisselend een grote tentoonstelling te organiseren in het Taxandriamuseum en het jaar erop in het Speelkaartenmuseum.

Personeel

Suppoosten

In november - december 2011 werden zeven extra suppoosten aangeworven. Zij volgden samen met de bestaande ploeg de opleiding 'erfgoedbewaker'. Er werd een pool samengesteld van suppoosten en 'invallers' die inspringen bij ziekte, verlof en evenementen. Iedereen beschikt over een door het ministerie van Binnenlandse Zaken erkende bewakingsbadge.

Stads- en museumgidsen

Voor de tentoonstelling 'Turnhout Terminus Turnhout Centraal' werden een aantal nieuwe museumgidsen aangeworven. Zij kregen ook een opleiding. Alle gidsenboekingen verliepen via het Toerisme en UiT-kantoor.

Vrijwilligers

TRAM 41 kan ook in 2012 beroep doen op enkele tientallen onbezoldigde vrijwilligers. Zij zijn werkzaam als "jongerengids" en in het Museum van de Speelkaart (o.m. als drukkers) en het Stadsarchief (registratie en inventaris).

Financiën

De jaarrekening van TRAM 41 werd bij het ter perse gaan van dit jaarverslag nog niet goedgekeurd door de gemeenteraad. Een voorlopige versie vindt u als bijlage 4.

Gebouwen

In 2012 werd geïnvesteerd in:

- Energiezuinige verlichtingsarmaturen (Taxandriamuseum)
- Klimaatvitriines (Speelkaartenmuseum)
- Industrieële vaatwasser (Speelkaartenmuseum)
- Vaatwasser (Taxandriamuseum)

- Bibliotheekrekken, zitmeubilair, infobalie en lockers (Stadsarchief)
- Buitenmeubilair (Begijnhof- en Taxandriamuseum)
- Verlichtingsarmaturen voor evenementen (Speelkaartenmuseum)
- Aanpassing klimaatvitrites (Taxandriamuseum)

Uitbreiding openingsuren Speelkaartenmuseum

Omdat dagjestoeristen nooit twee (of drie) stadsmusea kunnen bezoeken tussen 14 en 17 uur, heeft het stadsbestuur beslist om de openingsuren van het Nationaal Museum van de Speelkaart vanaf 1 december 2012 uit te breiden. Zo krijgen mensen die voor één dag naar Turnhout komen de kans om meerdere musea na elkaar te bezoeken.

De nieuwe openingsuren zijn: dinsdag tot en met vrijdag van 10 tot 17 uur en zaterdag en zondag van 11 tot 17 uur. Op maandag blijft het museum gesloten.

Bijlage 1: Aanwinsten

Begijnhofmuseum en Taxandriamuseum

schenking Robert Gevers	schoenmakersmateriaal van een Turnhouts schoenfabriekje in de Otterstraat	1890-1920	13 objecten
Schenking door Ferdinand Gevers	Textiel en rozenkrans	Einde 19e en begin 20ste	Aantal dozen
Schenking door Yvonne Slegers en E. Vanassche	Collectie kantperkamenten Dierckx-Van Pelt		

Nationaal Museum van de Speelkaart

Een selectie uit de aanwinsten van 2012:

- 31 houten drukvormen voor speelkaarten en wikkels (Biermans, 19de eeuw, aankoop)
- Monsters kaartspellen uit de productie van VASS Altenburg (Duitsland, 20ste eeuw, gift)
- Scène met vechtende boeren, gravure van Lucas Vorsterman senior naar Pieter Bruegel (17de eeuw, aankoop)
- Lithosteen met twee "mannekenbladen" (Brepols, 19de eeuw, aankoop)

Stadsarchief

Overdrachten door stadsdiensten:

Archief van de Stedelijke Academie voor Schone Kunsten (SASK)	1874-1973	3 dozen en 2 registers
Diverse stukken uit het archief dienst Ruimtelijke Ordening	1981-2005	69 dozen
Dossiers inzake de Woonwinkel	1990-2012	6 classeurs en 5 dozen
Afgesloten dossiers van de dienst Toerisme en de VVV	1947-2001	126 dozen en 28 classeurs
Briefwisseling, PV's, wachtboeken en dossiers (in classeurs, pakken en banden) van de Lokale Politie	1918-1982	3,00 meter

Schenkeningen:

Jacques Boone	Documentatie betreffende de waterput gevonden in een kelder van het "Hondskot" in 1992	1992 en 2012	5 stukken
---------------	--	--------------	-----------

Rudy Claessen	Doodsprentjes - Turnhout	20ste eeuw	64 bidprentjes
Rudy Claessen	Doodsprentjes - Turnhout	1981 - 1983 - 1987	3 Heilig-Hartparochie
Gasthuiszusters (zuster De Ceuster)	rouwbrieven en rouwtelegrammen naar aanleiding van het overlijden van Dr. Louis Schuermans (1904-1971), eerste specialist in Turnhout	1971	1 koekjesdoos
Marcel Gielis	Langspeelplaat "Op de Purperen Hei" - Armand Preud'homme, gehandtekend		1 langspeelplaat
J. Volders	Doodsprentjes - Turnhout	2012	4 bidprentjes
Toon Van Mierlo	Foto van Jos Van Mierlo, Emiel Fleerackers, Marlier en Jef Simons	[1930]	1 foto
Antoon Van Mierlo	Archief van pater Jozef Van Mierlo SJ	1878 - 1958	foto's, brieven, nerts, koker
Willy Van Sprengel	Bidprentjes en lijst met personeelsleden van stoommelkerij St Marie, Wuustwezel	1961	
Peter Luyts	Drukwerk en objecten van de Tijlfeesten	1958-1980	
Willy Van Sprengel	3 bidprentjes en foto Wuustwezel		
Bert Hendrickx	Boek	1960	1 boek
Frans Snyders	Bidprentjes uit de Kempen	1990-2000	1 plastic zak
Katrien Jaspers	Archief van Karel Jaspers, voorzitter van AWSV Turnhout (wandclub)	1973-2006	1 grote verhuisdoos
Clara en Bernadette Van Troy	Notariële akten	19°-begin 20° eeuw	19 aktes /documenten
Wouters-Druyts	4 foto's en script "De Bultenaar" van Koninklijke Toneelvereniging Vriendenkring	1914-1946	4 foto's en 1 script
Bernadete Van Troy	Kaart van West-Vlaanderen met aanduiding van de verschillende oorlogsgraven.	begin 20ste eeuw	1 kaart
Bert Hendrickx	Archief van de Turnhoutse Oud-Scouts en tekening van Sint-Michielseenheid Turnhout	1975-1988	1 doos
Annie Hellemans	Archief van Cultuur Kontakt Beerse (KKB)	1966-2012	3 grote dozen

H. Graf, Turnhout (Peter Ennekens)	Eindwerken opvoedkunde, 1981-1998; Kerkboeken gedrukt bij Turnhoutse drukkerijen, 1920-1965; Kerkklokje / Kerk en Leven Sint-Pieter Turnhout, 1952-1978; Parochieblad Sint-Pieter en Pauwel, 1948-1952	1920-1998	5 printerdozen en 4 grote dozen
Willy Van Sprengel	Bidprentjes	2011-2013	1 grote envelop
Luc Wynants	Foto's van het interieur van het Speelkaartenmuseum	jaren 1980?	1 envelop
Adri Wouters	Prentbriefkaart met foto van "Tijl", René De Roeck	jaren 1960	1 stuk
Christian Boone	Eigen privé-archief als aanvulling op zijn eerdere schenking		1 grote envelop en 1 zak
Han Van Roy	Archief van A. Verwaest et Soeurs, kantkantoor	1927-1939	1 archiefdoos groot formaat
Lucien Van Poppel	Prentbriefkaarten en een handgeschreven geschiedenis van Herentals	ca. 1950	1 archiefdoos
KADOC, Leuven	Ordonnanties aan "die van meerle" uit 1718 (ondertekenenaar: rentmeester Joan. Henricus De Bie), 1709 (ondertekend: Carolus van den Werue), 1710 (ondertekend: Caromus van den Wervue), 1747 (ondertekend: Eyckbergh) uit een collectie van Arenberg.	1709-1747	4 stukken
Christian De Vel	Archief van het Broederschap van Onze Lieve Vrouw van de Heilige Rozenkrans	1639-1950	4 banden

Bijlage 2: Overzicht van het vernietigd stedelijk archief

Volgnr	Titel	Archiefvormer	Datering	Omvang
2012/01	Abonnementslijsten, dubbels van bestelbons en facturen	TRAM 41	2005	0,25 meter
2012/02	bestelbons, facturen, bestellingslijsten, ontwerpbegrotingen, algemene briefwisseling, inschrijvingsformulieren, aanwezigheidslijsten, studiereizen (organisatie en onkosten), wekelijkse lessenroosters	SASK	1970-2006	10 meter
2012/03	Stukken betreffende de werking van het Taxandriamuseum en het Nationaal Museum van de Speelkaart: agenda's van het Taxandriamuseum, zondagsdienst, afrekeningen van toegangsgelden, uittreksels uit de notulen van het college, facturen en andere bewijsstukken, staten van bezoekers en inkomgelden per dag, bewijsstukken bij de subsidieaanvragen	TRAM 41 en rechtsvoorgangers	1977-2007	3 meter
2012/04	Formulieren van aangevraagde rijbewijzen (2001), ambtelijke schrappingen (2011), lijsten van beschermde beroepen (1992-1995), dossiers inzake de praktische organisatie van de federale verkiezingen (2007) en de verkiezingen voor het Vlaamse Parlement (2003)	Burgerzaken	1992-2007	1 meter
2012/05	Besluiten met goedkeuring voor wijziging van de wekelijkse rustdag in nering en ambachten (wet van 22 juni 1960)		1960-1999	0,30 meter
2012/06	Agenda's van de zittingen van de gemeenteraad	Paul Huybrechts, gemeenteraadslid	1971-1982 en 1986-1996	0,60 meter
2012/07	Dossiers inzake schuilhuisjes en informatiedragers (1991-2002), dossier inzake de gunning van het mobiliteitsplan (1999), dossier inzake de gunning van een woonbehoeftestudie (1998-2001), aanvraagformulieren IVEKA (1998-2004), briefwisseling betreffende de terugbetaling van het federaal zegelrecht (2006-2007), dubbels van betalingsbewijzen zegelrecht (2005-2007), briefwisseling betreffende het voorkooprecht (1999-2007)	Ruimtelijke Ordening	1991-2007	1,00 meter
2012/08	Stukken betreffende de exploitatie van het Begijnhofmuseum: agenda's, stukken betreffende reservaties voor rondleidingen, bezoekerslijsten, staten van prestaties van studenten en gidsen	TRAM41	2003-2010	1,00 meter
2012/09	Parkeeronderzoeken (tellingen) (1982-1989), PV's van de herstelling van stoepen (1993-1995)	Dienst Wegen en Groen	1982-1995	2,00 meter
2012/10	Stukken betreffende de openbare verlichting beheerd door IVEKA: beschadigingen, herstellingen, verbruik, private verkavelingen, facturen	Dienst Wegen en Groen	1988-1997	2,00 meter
2012/11	Stukken betreffende het onderhoud van parkeermeters en parkeerautomaten: onderhoudscontracten, rapporten, afrekeningen	Dienst Wegen en Groen	1994-1995	0,40 meter
2012/12	ambulanceboekjes (tem 2001), bestelbons (1992 tem 2001), brandverslagen (1989 tem 2000), dag-	Brandweer	1989-2006	8,00 meter

	en weeklijsten ploegen (1999 tem 2006), facturen (1992 tem 2001), interventieverslagen (1989 tem 2000), interventieverslagen van HC 100 (1997 tem 2001), prestatiestaten (1999 tem 2006), verzamelstaten prestaties vrijwilligers (1999 tem 2006)			
2012/13	dossiers inzake schoolongevallen (1974-1981)	Dienst Onderwijs	1974-1981	0,20 meter
2012/14	briefwisseling met Accijnzen betreffende de jaarlijkse huurwaarde van slijterijen (1980-1999), dossiers inzake aankopen van materiaal en meubilair (1989-1997), dossiers inzake de openbare verpachting van standplaatsen van frituren (1978-1990), bestelbons, brandstoflijsten, lijsten betreffende het verbruik van brandstof, dossiers inzake voertuigen buiten dienst, dossiers inzake verzekering van voertuigen, dossier inzake onderhoudswerken in de Parkwijk (1980-1984), dossiers van de dienst Energie: Interne facturaties energie (1988-1993), dossiers inzake rioolonderzoek met camera (1985-1989)	Dienst Wegen en Groen	1978-1997	8,00 meter
2012/15	Vragen om informatie en antwoorden, inschrijvingsformulieren sociale woningen, uitgeschreven kandidaten sociale woningen, dossiers inzake toewijzing stadswoningen	Woonwinkel	1995-1998	0,60 meter
2012/16	Adviezen van de stadsarchitect met weigeringen van bouwaanvragen (1920-1941), adviezen van de stadsarchitect betreffende bouwaanvragen (1947-1954), afschriften van uitgaande brieven met ontvangstbevestiging bouwaanvragen (1929-1939), toelatingen tot bouwen (1942-1954)	Openbare Werken	1920-1954	1,00 meter
2012/17	Inge vulde formulieren verkeersonderzoek (1973), formulieren parkeertellingen, formulieren woningschouw Vlaams Gewest (1980)	Openbare Werken	1973-1980	4,00 meter
2012/18	RSZ-kwartaalaangiften vanaf 1960 (4,00 m); NB: om de 10 jaar werd één classeur als voorbeeld bewaard in het Stadsarchief; Vergoedingen tot en met 2008 (1,00 m); bewaartermijn in selectielijst wordt verkort van 10 tot 5 jaar; Ontwerpen van gemeenteraadsbesluiten, 2003-2007 (1,00 m); Belastingaangiften, 1999-2007 (2,00 m); "Weddestaten", documenten betreffende de berekening van salarissen, 2004-2007 (10 printerdozen: 2,00 m); Algemene briefwisseling (enkel begeleidende brieven), 2000-2007 (4,00 m); Reeds versnipperde documenten, 2000-2005: stukken betreffende de berekening van gezinslasten, vergoedingen, betaalstaten, lijsten van Ethias betreffende betaling pensioenen, 2004-2007 (9 vuilniszakken: 4,00 m); Vormingsaanvragen en collegebesluiten, 1997-2001 (15 dozen: 1,50 m); Fiches met ziekte-dagen, 1986-1998 (3 classeurs: 0,30 m); Ontwerpbegrotingen van de dienst Personeelsmanagement, 1997-2004 (4 dozen: 0,40 m) ; Stukken betreffende reiskosten, 2004-2007 (7 dozen: 0,70 m)	Personeelsmanagement	1960-2007	21,00 meter

2012/19	Staatsblad (documentatie), herziening aannemingen (documentatie), vergoeding personeel, abonnementen, ontwerpbegrotingen, ontwerp-collegebesluiten, bestelbons, uitgaande brieven	Facility Management	1993-2008	8,00 meter
2012/20	Maandelijkse balansen, rekeninguittreksels, kwitanties van wedden en vergoedingen, verantwoordingsstukken bij de rekeningen (uitgezonderd de jaren 1950, 1956, 1962, 1968, 1974, 1980)	Financiën	1951-1981	90,00 meter

Bijlage 3: voorlopig financieel verslag 2012

UITGAVEN 2012 (stand 16/05/2013)	EURO
Personeelskosten	1.335.125,81
<u>Investerings in vaste activa</u>	
machines en installaties	9.715,23
meubilair	44.840,61
informaticamateriaal	38.975,16
gebouwen	210.310,67
tussentotaal	303.841,67
<u>Kosten inhoudelijke werking</u>	
behoud en beheer	70.263,95
publiekswerking	180.034,92
wetenschappelijke werking	n.v.t. *
collectievorming	23.865,11
tussentotaal	274.163,98
<u>Andere</u>	
administratieve werkingskosten	51.308,07
technische werkingskosten	40.879,60
werkingskosten gebouwen	159.922,58
toelage aan musea	13.100,00
tussentotaal	265.210,25
TOTAAL UITGAVEN	2.178.341,71

* zie: personeelskosten (registratie)

INKOMSTEN 2012	EURO
inkomsten uit verkoop (reproducties, kopieën)	1.742,30
inkomsten uit verkoop toegangstickets	24.915,50
Inkomsten uit verkoop museumshop	4.650,20
subsidies provinciebestuur	125.000,00
vergoedingen voor kleine schade	2.276,77
subsidies Vlaamse overheid voor GESCO'S	109.407,78
bijdrage van andere overheden	2.287,75
TOTAAL INKOMSTEN	270.280,30

Bijlage 4: krantenartikels 2012

krant of tijdschrift	datum	thema
Brabantsdagblad (Nederland)	2 maart	Openingsweekend
Flanders Today (Engelstalig)	14 maart	Openingsweekend
Knack	14 maart	Turnhout Cultuurstad Vlaanderen
Kampeertoerist	juli – augustus	Turnhout Cultuurstad Vlaanderen
Gazet Van Antwerpen	10 september	Expo TTTC: Wedstrijd naam hert
Turnhout 2012	januari	Expo TTTC: Blikvanger
De Standaard	16 maart	Expo TTTC
Het Nieuwsblad	10 mei	Expo TTTC: Prinsenpaar
Flanders Today (Engelstalig)	11 januari	Expo: Poker
Het Nieuwsblad	21 maart	Expo: Poker: Pokertornooi
De Streekkrant	20 juni	Expo: Dans der Kaarten
Het Nieuwsblad	11 december	Nationaal Museum van de Speelkaart
Evenementenkalender	november	Expo: De Kiekeboes in Turnhout
bijlage bij diverse kranten		
Gazet Van Antwerpen	18 juni	Merho – Stadstekenaar 2012
Kerk & Leven	11 januari	Expo: Jommeke en de Begijntjes
Stadskrant	oktober	Stadsarchief: opening nieuwe leeszaal

CULTUURHOOFDSTAD VAN VLAANDEREN

De Belgische stad Turnhout is komend jaar cultuurhoofdstad van Vlaanderen. Het is dubbel feest, want de stad viert dit jaar ook dat het 800 jaar geleden stadsrechten kreeg.

Alle ogen zijn een jaar lang op Turnhout gericht

Turnhout is een van de eerste, maar ook de laatste cultuurhoofdstad van Vlaanderen. Vanaf 17 maart staat de stad een jaar in het teken van hoge en lage cultuur.

door Gerrit van den Heuvel, hoofdverbodsbijl

Fysiek gezien mag de grens tussen Nederland en België dan verdwenen zijn, in het hoofd van de bewoners van de grensstreek bestaat hij wel degelijk. „Het is heel moeilijk de Nederlanders in Tilburg en Breda voor culturele activiteiten in Turnhout te interesseren”, zegt Jef van Eyck, coördinator van Turnhout 2012, zuchtend. Dit jaar is het stadje in de Belgische Kempen de Cultuurhoofdstad van Vlaanderen, de tweede stad die dat predicaat mag voeren, maar ook weer de laatste. De nieuwe minister van Cultuur van Vlaanderen, Joke Schauvliege, heeft het Vlaamse cultuurevenement weer wegbezuinigd. Tot verdriet van Turnhout, dat enkele jaren geleden met succes het voorontwerp nam. „Het is een succesvol

concept, zo is gebelken uit de ervaringen in de Europese culturele hoofdsteden. Onder de vlag van cultuurhoofdstad kan je tal van partijen samenbrengen die je anders nooit samen aan tafel krijgt”, zegt Van Eyck. In Turnhout wordt het besluit gevoeld als een politieke afrekening van Schauvliege met het beleid van haar socialisatie voorganger Bert Anciaux. Maar de pret zal er niet minder om zijn, denkt Van Eyck. In het weekende van 17 en 18 maart is de officiële aftrap voor een cultureel jaar dat in het teken staat van ABC, zoals het in Turnhout heest. A voor artistiek, met kwalitatief hoogwaardige kunst, B

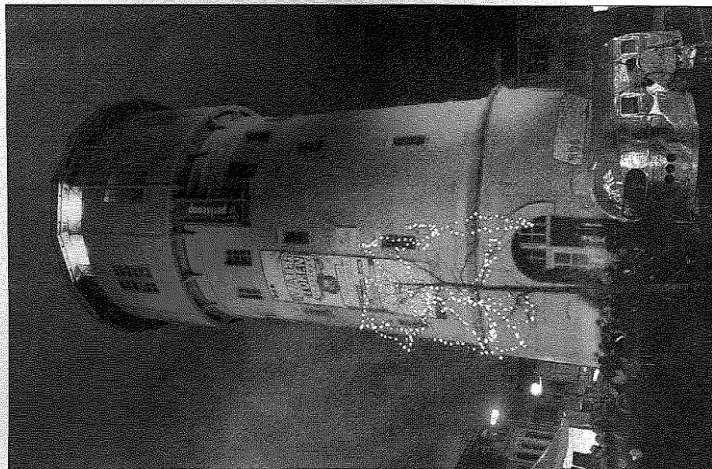
voor bestaande initiatieven van waaruit gewerkt wordt en C voor laagdrempelige activiteiten van creatieve inwoners van Turnhout en omgeving. Het culturele jaar mag geen eifraat feestje zijn voor enkelen, maar moet de hele gemeenschap in en rond Turnhout aanspreken. Die bestaande initiatieven zijn bijvoorbeeld de Wagende, het culturele centrum van Turnhout, maar ook het museum van het Duitse bedrijf Würth, filmfestival Open Doek en het Stripfestival, die zich extra hebben ingespannen om dit

1 2 ...
TURNHOUT
CULTUURHOOFDSTAD VAN VLAANDEREN 2012

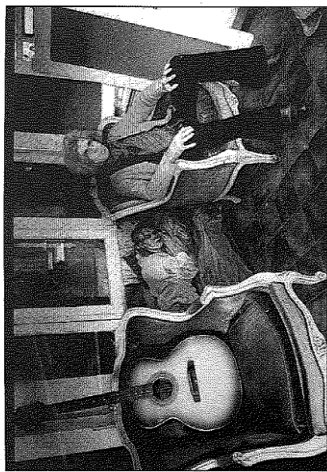
Duurzaam
Half maart begint het afteltoer voor Turnhout als hoofdstad 2012. Maar december 2012 zal nog eindpunt zijn. Na dit jaar zullen er nog enkele evenementen doorgaan, zo is het plan.

Hert
Turnhout denkt zijn bestaan aan een hert. Hertog van Brabant kwamen in de Kempen jagen en bouwden een jachtstoot op de plek waar nu Turnhout ligt.

De watertoren, een van de centrale punten in het cultuurjaar 2012 in Turnhout.

Volkszanger Guido Belcanto, geboren in Zondereigen, treedt op tijdens een driedaags festival met Spiegelcentconcerten, deze zomer in Turnhout.

Jazzmuzikant Jef Neve, in 1977 geboren in Turnhout, treedt op bij het openingsfeest en is de samensteller van een jazzfestival later dit jaar.

Greep uit programma Turnhout Cultuurhoofdstad 2012

- 17/18 maart: Officiële opening met vuurwerk en jazzmuzikant Jef Neve. Grote Markt.
- 16 maart-3 juni: Open Asia: Expositie fotograaf Kris Dewitte. Kunstforum Würth.
- 17 maart-20 mei: Tweespoor: expositie moderne beeldende kunst en erfgoed. Diverse locaties.
- 17 maart-31 oktober: Turnhout Beek, internationale kunstenaar die is getoet in Turnhout. De Waerand.
- 15 september-11 november: De Turnhoutse School, architectuurtentoonstelling. Atrium.
- 20, 23, 27, 30 september: Bikeslag, Openluchtspiekakei. Binnenstad.
- 3-11 november: Jazzfestival (of Jef Neve). Warande.
- Meer informatie op de website turnhout2012.be.
- Terminus Turnhout Centraal Historische tentoonstelling. Etsandiamuseum.
- 21 maart-9 november: Waterloonefestival. Open podium op woi, 40 en vijfdezaand. Waterloone.
- 20-29 april: Filmfestival Open Doek met 80 titels. Urbanok.
- 1-31 juli: Landschapshouders samengeveld door Hans Op de

FLANDERS TODAY

MARCH 14, 2012

FREE NEWSWEEKLY

WWW.FLANDERSTODAY.EU

2 | news 6 | business 9 | tourism 11 | living 12 | arts 14 | agenda

The road to Mandalay

Flanders pays a visit to Myanmar

Zonmig en droog

Frank Deboosere's 25 years forecasting the weather

Workin' in the goalmine

A seriously addictive Genk museum

Turnhout's trump card

A look at Flanders' City of Culture 2012 through the eyes of its most famous son

Tom Peeters

This weekend, Turnhout celebrates both its 800th birthday and kicks off its title of Flanders' City of Culture 2012. Everyone is invited to visit this northern border town, which is, like in the old times of the Dukes of Brabant, once again at the heart of the action.

“**T**hough Turnhout is on the outskirts of Flanders, it has one big advantage on other provincial towns,” says actor, scriptwriter, director and our local guide Stany Crets, who was born and raised in the self-proclaimed “capital of the Kempen”.

“Because we were close to the border with the Netherlands, we could get in touch with culture that didn't seep through elsewhere,” he explains. “Basically, it got my career started. And because we were far away from the centres of Flemish culture, we could stay a bit more edgy.”

Crets (pictured) is one of the official hosts of Turnhout 2012, the second-ever City of Culture in Flanders. The first was Ostend

in 2010. The designation is intended to draw attention to the richness in arts and culture of the smaller cities in Flanders. (Though the Flemish government has announced that the culture budget does not allow the initiative to continue past this year.)

Crets is a Renaissance man with an enviable career in stage, television and film, as actor, director and writer. The list of his 20-plus years of acting credits is longer than my arm, but highlights include the out-of-his-element student in 1996's *Alles moet weg* (Everything Must Go), one of the leads in the 2010 award-winning television series *Oud België* (which he also co-wrote) and the father and striking factory worker in last year's movie *Groenten uit Balen* (Greetings from Balen). Crets won the popular TV series *De slimste mens ter wereld* (The Smartest Person in the World) in 2004 and made it to the final of last year's best-of-the-best showdown *De allerslimste mens ter wereld*.

Turnhout, meanwhile, is known for only one thing: the city of playing cards. It has a museum dedicated to the subject,

and games producer Cartamundi still provides retail outlets, collectors and gamblers all over the world with their cardboard gold. The cultural boost Turnhout is about to get as City of Culture can be seen as a sort of antidote to this narrow view.

Centre of a cultural universe

Crets doesn't even remember visiting the museum. His first memory of his native city is the ride on the back of his mother's bicycle to kindergarten and the school's big blue entrance gate. More relevant to his later career, he remembers the shows he organised as a kid in the Den Doolhof area, where all the street names referred to the ancient Duchesses of Brabant.

“Maybe you could even call it directing, though I wasn't familiar with the word yet,” he says. “At the back of the area was a forest and a big open space. In our imaginations this sandy field was a desert. It was a paradise for kids.”

He and his makeshift theatre group rehearsed their shows under park pavilions in the summer, and “in wintertime we

▶ continued on page 3

Turnhout's trump card

The capital of the Kempen refuses to build walls, literal or otherwise

► continued from page 1

moved to heated garages or cellars," says Crets. "It was a very carefree time. I didn't realise yet it could be a profession." That awareness came later, when his Dutch teacher at college invited him to join an amateur theatre company. He also saw some intriguing plays in Turnhout's well-known culture centre De Warande. Those works came from the Netherlands. "Though the border was only a few miles to the north, an unknown world opened up before my eyes. I saw the Dutch comedian Freek de Jonge, but also the groundbreaking Ro Theater from Rotterdam." This is exactly why Turnhout 2012 has chosen the slogan "Randland: Hartland". Turnhout is not just a city in a remote corner of the country; it's also at the heart of a region surrounded by Breda, Tilburg, Eindhoven, Lier, Antwerp and Leuven. "Local cultural programmers saw beyond their noses and helped to widen my perspective," says Crets. "Thanks to them, I realised I could move on and take a bus to a bigger city." Crets moved to Antwerp, studied at the Herman Terlinck theatre school, and the rest is history.

An open playground

Turnhout used to be a city in the heart of the Duchy of Brabant. But it was an odd one because it was never fortified. After it received its city rights from Henry I in 1212, no authority built walls around it, ever. It was like the open playground of Crets' youth.

It's the kind of openness that has continued to permeate the city's attitude, making it home to the nearly two-decade-long world film festival Open Doek. Turnhout 2012 is accentuating this openness, inviting artists who focus on migration and innovation.

Turnhout Terminus Turnhout Centraal is the first big exhibition in the newly renovated Taxandria Museum and focuses on people from Turnhout as world citizens. It explains how Sitting Bull, Pieter Paul Rubens and Michael Douglas all have roots in Turnhout. "Some stories are true, others are myths," chuckles Crets.

Although the people of Turnhout

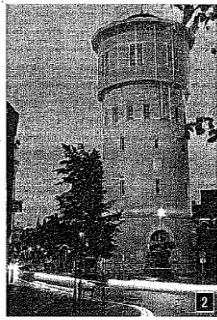
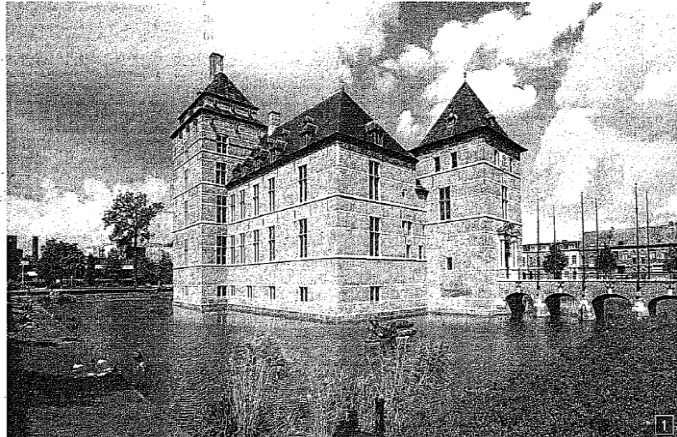
don't traditionally keep people out, they also tend to keep themselves in. "In general, people from Turnhout are not really fond of breaking out. They like things the way they are," explains Crets. "They don't travel a lot. We are stubborn and obstinate, like all people from the Kempen." The film *Groenten uit Balen*, based on an influential play by Walter Van den Broeck, is in fact set in the area. Crets played the lead role of Jan, a labourer at a zinc factory in the nearby village of Balen. "I read the play when I was 15," he says. "And it was eye-opening: Theatre didn't have to be complex. Modern playwrights often find such popular plays too vulgar, but to me it's current and emotional. It's about writing what you have to write, telling what you have to tell, no more, no less. It summarises the mentality of the people from this region. This no-nonsense attitude, which often comes with broad humour, I also detect and appreciate from colleagues with roots in the Kempen."

A new Grote Markt

So what to do during this anniversary year of a small, ambiguous city that's both stubborn and open, a terminus for a visiting party, but a starting – and mostly closing – point for locals?

Well, locals and visitors alike should be pleased with the renovated Grote Markt, which was torn up for more than a year. It is home to the opening festivities this weekend: On Saturday night, Crets hosts a variety show, the highlight of which is an original composition by jazz pianist Jef Neve, which he performs in tandem with fireworks. A DJ set takes you deep into the night.

The following day sees a huge flea market on the square, with a contest for the nicest cake for Turnhout's birthday. The celebration, though, lasts all year. Alongside a few big events, there are dozens of smaller ones, often in a characteristic or scenic environment. Take the protected water tower, which rises above the city. Here, three evenings a week, you can watch small-scale concerts and amateur theatre. Wasn't that how it all started for Crets?

Photos:
1 ► Flung by a mead and grassy park, the Castle of the Hermitage of Brabant is a popular picnic and lay-about spot in Turnhout.
2 ► This city's pretty water tower is home to many of Turnhout 2012's events.
3 ► Turnhout's newly renovated Grote Markt is beautiful by day or by night.

As an ode to the French sculptor and conceptual artist Marcel Duchamp, the local art collective De Tweede Helft hosts 94 rhomboids, big pyramid-like figures, in the city's *begijnhof*. "My mother used to work in the *begijnhof*," recalls Crets. "She took me there when there were still women living there."

As for Crets, his schedule for the year is already set, writing a musical, a TV series and a movie. But, like the deer on his home town's emblem, which knows where to find the fertile soil, he will keep coming back to Turnhout – especially this year.

17-18 MARCH

Official opening Turnhout 2012

Grote Markt

► www.turnhout2012.be

WITNESS

Francis Stijnen, mayor of Turnhout

According to mayor Francis Stijnen, the city started lobbying early for the title City of Culture and its grant of €400,000. "The fact that we could relate this title to our 800th birthday was a big plus. The Grote Markt is renovated and ready for the opening weekend, but our ultimate goal is bigger: We want to use this opportunity as a springboard, not only in the cultural field, but everywhere innovation is needed."

Jazz pianist Jef Neve

Ghent-based jazz pianist Jef Neve spent the first 48 hours of his life in Turnhout and later did a year of residency in the culture centre De Warande. He will play during the City of Culture's opening weekend. "I made a 21-minute composition for symphonic orchestra that will accompany the opening fireworks. I imagined I was standing on the Grote Markt and let the impressions come. After I wrote the piece, the pyrotechnicians took over and based their spectacle on my music. The computer simulations looked great, which makes me really curious for the real thing."

Cultuur Cultuurstad 2012

Hoe zou het nog met de speelkaartenstad in de stiltte Kempen zijn? Turnhout frist de clichés van zijn imago op in het jaar waarin het Cultuurstad van Vlaanderen is. Aan de vooravond van de officiële opening op 17 maart, nodigde Knack een kwartel uit om enkele aspecten van traditie en vernieuwing in de stad tegen het licht te houden. Voor de Warande, toonaangevend cultureel centrum, speeld stad Annelies Nigéts (38). De stedelijke museumdienst TRAM 41 is vertegenwoordigd door coördinator Sofie Wilder (33), Filip Cremers (65), hoofd van het Speelkaartenmuseum en gastheer voor dit kwartel, licht de modernisering in de grafische industrie toe. Het toekomstige Turnova, nieuw stadsdeel in het hart van Turnhout, wordt aangekaart door Hugo Meeus (51), coördinator stedelijke ontwikkeling.

Hugo Meeus: Cultuur, of de vorm waarin mensen omgaan met elkaar en met de dingen, en betekenis geven aan hun eigen leven, is belangrijk voor de ontwikkeling. Cultuur is verbonden met de eigenschappen van een plek. Toen die eeuwen geleden nog een arme streek was, vooral aangewezen op zelfvoorziening, had dat gevolgen voor de manier waarop de ziel van de Kempenaar gekneed is. Die wereld is sterk veranderd. Sinds de Europese Unie is er een nieuwe oronheid, die een heel samenvalt met de economische verschuivingen. Maar we blijven gebruikmaken van de dingen waar we goed in zijn, en die we hier vinden.

Brachtu daarom een fles Gageleer mee?

Meeus: Dat is een product dat echt gebonden is aan natuurreservaat De Liernaan, hier geen tien kilometer vandaan. Bier wordt er volgens een oude traditie gebrouwen met gagele, terwijl het in de moderne bierbrouwerij hop werd. De gagele was de basis van een hele industrie, en werd vanuit deze streek uitgevoerd tot in Spanje. Dat is opnieuw opgepikt, en het wordt een verhaal waarin een stuk eigenheid en een stuk vernieuwing zit. Het verhaal heeft veel te maken met de manier waarop mensen nu in het leven staan: een grote voorliefde met de natuur, bewust kwaliteits in het leven brengen. Dit alles wordt gesympoliseerd door producten die heel oud zijn, en tegelijk heel actueel.

Geldt dat ook voor de Turnhoutse speelkaarten?

Meeus: De firma Cartamundi maakt geen speelkaarten meer zoals dat honderd jaar geleden gebeurde. Maar bijvoorbeeld het kwartel als format kom je overal in de markt nog tegen. De hele digitale revolutie in het kaarten is een vernieuwing, die toch sterk verbonden is met het verleden. Er is een openheid op de wereld, die zeer veel kansen biedt. Zonder vernieuwing had Cartamundi op apegangen geleefd. Dat is in de Pokemonperiode begonnen. Nu zijn er de James Bondkaarten, en de kaartjes die je in de Delhaize krijgt, QR-codes die vanuit het kaarten ineens, daar zijn ze volop in mee. Dat is een nieuwe vorm van plezier maken met kaarten. Vroeger, toen alleen rijken op reis gingen, vond je je

TURNOVA
Nieuwe wijk
in het oude
stadshart.

DE NIEUWE TROTS VAN TURNHOUT

De hoofdstad van de Antwerpse Kempen is Cultuurstad van Vlaanderen 2012. Vier kernspelers bekijken de culturele vernieuwing in Turnhout vanuit de traditie waaraan de stad haar identiteit ontleent. DOOR JAN BRAET

Geschoten werd, kwamen uit Turnhout. Waar of niet waar?

Filip Cremers: In 1894 worden twee medewerkers van de firma Brepols uitgestuurd om klanten te werven. Via Noord- en Midden-Amerika trekken ze naar Azië, het Midden-Oosten, en ze komen via Zuid-Europa terug. Ze zijn in de VS en Canada geweest, en we weten dat producten van Turnhout

vertier onder de kerktoeren. Je kende een aantal kaartspelers en je ging op café zitten, waar licht was. Bedenk dat we het hebben over een tijd waarin het licht aansteken niet vanzelfsprekend was. Achter het kaartspel stak een hele geschiedenis.

Een straf verhaal: de kaarten die volksheld Wild Bill Hickok in handen had toen hij in 1876 in Deathwood aan de pokertafel dood-

daar naartoe werden verstuurd, niet alleen speelkaarten. Of ze tot in Deathwood zijn geraakt, zullen we helaas nooit weten.

Hoe is later de crisis in de speelkaartenindustrie ontstaan? En hoe kwam men ze te boven?

Cremers: Na de Tweede Wereldoorlog is een groot deel van de traditionele afzetgebieden verloren gegaan. Landen werden onafhank-

SASKIA VANDEISTICHELE

KEMPENS KWARTET

(vlnr) Annelies Nagels, Hugo Meeus, Filip Cremers, Sofie Wilder. *'We hebben wel de titel gekregen van Cultuurstad, maar het grote geld is niet meegekomen.'*

kelijk, begonnen met een eigen productie, eisten hoge invoerrechten. India was een traditionele klant van Turnhout. Miljarden spellen zijn ernaartoe gestuurd. Turnhout had er zelfs een fabriek staan. Vanaf 1949, met de onafhankelijkheid van India, verschrompelde dat stilaan. Er waren in Turnhout toen verschillende bedrijven die elkaar beconcurrerden. Ze werken nog heel ouderwets, met oude fabrieken en oude machines. Die crisis wordt pas echt bedwongen aan het einde van de twintigste eeuw. Er komt een fusie van de bedrijven, men investeert in nieuwe technieken. Ook in verkooptechnieken. De VS werden als markt weer veroverd. Nu wordt er in Las Vegas opnieuw met Turnhoutse kaarten gespeeld.

Voor Turnova moet een stuk bouwgeschiedenis in het hart van de stad verdwijnen. Waarom zo drastisch?

Meeus: Er verdwijnt natuurlijk altijd van alles. De vijf hectare grote site van de vroegere Brepolsfabriek staat leeg sinds de jaren zeventig, toen het bedrijf begon te verhuizen. De vraag is: kunnen wij blijven leven met zo'n stadskanker? Nee, dat kan niet. Het is een plek, zo zichtbaar vanuit het centrum van de stad, die zo leeg is, zo niets is. Daar vernieuwing in brengen, is inderdaad niet zo simpel. De afwegingen wat betreft erfgoed zijn niet vergeten. We hebben er bewust voor gekozen om in de complexen die we behouden de academie voor schone kunsten en muziek te huisvesten. Dat biedt ons de kans om de eigenschappen van die gebouwen opnieuw te gebruiken. Dat moet de toetssteen zijn. Goed om te weten ook: dit is voor de helft een woonproject, iets meer dan een kwart handelszaken, iets minder dan een kwart academie. En dan zit er nog wat horeca tussen.

Het streekhistorische Taxandriamuseum hoeft geen sloop te vrezzen. Maar de disparate collectie wordt grondig herbekeken. Tot in de symbolen toe: waarom kiest het museum, net zoals Turnhout 2012, voor het hert, dat zelfs uit het vroegere stadswapen is verdwenen?

Sofie Wilder: Voor ons is het niet meer dan logisch dat het hert weer in het museum komt. De streek was vooral bekend als jachtdomein van de hertogen van Brabant. Hun kasteel staat heel centraal binnen de stad. Daarom hebben we een hert laten *prepareren* en centraal opgesteld. We hadden al een Jachtkamer, gevuld met jachtvalken, jachthoorns, kruisbogen en dies meer. Ook hadden we al een aantal everzwijnenkoppen, maar het grootste dier ontbrak. We zochten naar een manier om het museum een meer eigen-

'Cultuurstad 2012'

Turnhout 800 jaar

2012 is voor Turnhout een heel bijzonder jaar. Exact 800 jaar geleden kreeg de stad haar eigen stadsrechten en dit zal zeker niet onopgemerkt voorbijgaan.

Campagnebeeld 'Turnhout terminus-Turnhout centraal'.

TEKST: WILLY OST | FOTO'S: TOERISME TURNHOUT EN TAXANDRIAMUSEUM

BELGIË

EEN VLEUGJE GESCHIEDENIS

Turnhout zou ontstaan zijn op het kruispunt van grote handelswegen. Al voor het jaar 1110 genoot de stad de bescherming van de hertogen van Brabant. In de loop van de hele geschiedenis van Turnhout is er altijd een sterke band geweest met het Nederlandse koningshuis. De slag bij

Turnhout in 1789, een veldslag tegen het Oostenrijks bewind, betekende het begin van de Brabantse Omwenteling. Tijdens de industriële revolutie groeide de stad uit tot een rijk commercieel centrum. In het begin van de 19de eeuw verving de papiersector, met P.J. Brepols als stichter, geleidelijk aan de weefactiviteiten en de textielhandel. Momenteel geniet de speelkaartenindustrie als afgeleide van die papiersector nog steeds wereldfaam.

TURNHOUT VANDAAG

Ter gelegenheid van de 800ste verjaardag van het verlenen van stadsrechten heeft de Vlaamse overheid Turnhout de titel van 'Cultuurstad van Vlaanderen' toegekend. Een groot aantal culturele manifestaties zorgt ervoor dat het historische feit van 1212 op passende wijze wordt herdacht. De vzw Turnhout 2012 staat samen met een aantal andere verenigingen in voor de organisatie van een waaijer aan activiteiten die samen

Het kasteel van Turnhout, ooit eigendom van de hertogen van Brabant.

Turnhout beschikt over meerdere uitgestippelde fietsroutes.

Het begijnhof van Turnhout, Unesco-werelderfgoed.

een druk jaarprogramma vullen. Inwoners en bezoekers worden hartelijk uitgenodigd tot het deelnemen aan allerlei feestelijkheden in een bruisende cultuurstad.

TURNHOUT TERMINUS- TURNHOUT CENTRAAL

Theatervoorstellingen, lezingen, kunstexposities, muziekfestivals en massaspectakels zullen naast historische stadswandelingen en fietstochten de stad tot één boeiend geheel maken waar het goed is te vertoeven. Eén van de grootste blikvangers onder al dit culturele geweld is de tentoonstelling 'Turnhout terminus-Turnhout centraal' die doorgaat in het Taxandriamuseum. In Turnhout bevindt zich namelijk het eindstation van de NMBS. Vandaar de naam van de expositie die nog loopt tot eind oktober 2012 ... Vanuit de 800-jarige geschiedenis van de stad zijn zeven sterke verhalen bij elkaar gebracht in deze tentoonstelling. Deze mythes dienen als basis om de identiteit van de streek te verduidelijken. De zeven straffe verhalen uit het land

van de 'purperen hei' duiden onmiskenbaar de Kempen aan als centrum van de wereld en willen dit graag bewijzen aan wie er ooit mocht aan getwijfeld hebben. Een paar titels van deze verhalen zullen zeker tot de verbeelding spreken en je wellicht nieuwsgierig maken. Zo was Pieter Paul Rubens een Turnhoutenaar. Ook verschijnt het laatste hert van Turnhout weer ten tonele. En – weliswaar in vragende vorm – wordt er geopperd dat de eerste moderne vrouwen van Europa uit Turnhout kwamen en dat de vredespijp van Sitting Bull in Turnhout ligt.

Dit alles en nog heel wat meer nodigt uit tot het verkennen van de Turnhoutse en Kempense geschiedenis. De bezoekers van de tentoonstelling maken een wereldreis, vertrekkende van lokale legendes. De wandeling, verbonden aan de tentoonstelling, brengt je naar plaatsen in de stad die de verhalen van de expositie illustreren. Met of zonder gids, voorzien van een brochure, belooft deze stadsexploratie een heuse belevenis te worden. ☺

FIETSEN EN GENIETEN

In en rond Turnhout kan je urenlang ongestoord fietsen door een verscheiden landschap. Heidevlaktes, bossen en weilanden wisselen elkaar af. Onderweg nodigen gezellige cafeetjes en eetgelegenheden uit tot een aangename rustpauze. Vanaf dit seizoen combineren twee nieuwe fietsroutes het sportieve en culinaire aspect van de streek.

De bierproefroute brengt je langs typische Kempense cafeetjes in Turnhout, Beerse en Vosselaar. Tijdens deze 40 km lange route kan je in drie drankgelegenheden naar keuze genieten van een lokaal biertje en een streekgebonden hapje.

Heerlijke streekgerechten krijg je aangeboden gedurende de culinaire route. In Turnhout start je met een aperitief. Het voorgerecht wordt vervolgens in Ravels opgediend. Dan fiets je verder tot in Oud-Turnhout, waar het hoofdmenu op je wacht. Tenslotte eindigt deze 40 km lange fietstocht weer in Turnhout. Hier geniet je dan van een deugddoend dessert.

Beide routes zijn vanaf de opening van het toeristische seizoen te koop in alle infokantoren van het Land van Turnhout. Voor de bierproefroute betaal je € 10 en de culinaire route kost € 35. Aan de eerste 100 bezoekers van de culinaire fietstocht wordt € 5 korting gegeven.

INFO

ADRESSEN

Toerisme & Uit ('t Steentje)

Grote Markt 44 – 2300 Turnhout
T 014 44 33 55 – www.uitinturnhout.be
Hier kan je terecht voor info en tickets voor Turnhout 2012.

Turnhout 2012

Grote Markt 1 – 2300 Turnhout
T 014 440 96 74 – www.turnhout2012.be

Taxandriamuseum

Begijnstraat 28 – 2300 Turnhout
T 014 43 63 35
www.taxandriamuseum.be
Tarief tentoonstelling: € 7,50; 65+, groepen vanaf 10 personen, studenten, CJP betalen slechts € 5,00; -18-jarigen kunnen gratis binnen.

INTERESSANTE WEBSITES

www.turnhout.be
www.landvanturnhout.be

KAMPEREN

BEZOCHTE CAMPINGS

Camping Baalse Hei

Roodhuisstraat 10 – 2300 Turnhout
T 014 44 84 70 – www.baalsehei.be
Deze camping bevindt zich vlak naast de culinaire route en dichtbij de bierroute.

Camping De Lilse Bergen

Strandweg 6 – 2275 Lille (Gierde)
T 014 55 79 01 – www.lilsebergen.be
De bierproefroute komt voorbij deze camping.

14.KEMPEN

 GAZET VAN ANTWERPEN

Turnhout

Edelhert heet Hendrik Wiske Van He(e)rtum

Stad krijgt 120 inzendingen in wedstrijd om naam te bedenken

Het laatste hert van Turnhout heeft de naam Hendrik Wiske Van He(e)rtum gekregen. Het edelhert staat sinds begin dit jaar opgesteld in het Taxandriamuseum in Turnhout. De stad schreef een wedstrijd uit om de naam te bedenken.

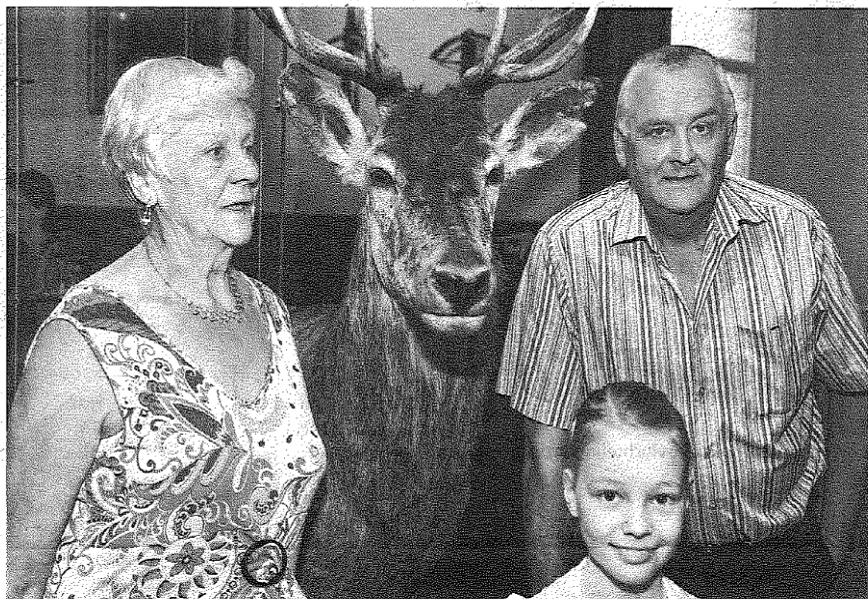
• Het edelhert dat begin dit jaar plechtig in het Taxandriamuseum van Turnhout is binnengehaald, heeft nu ook een eigen naam. Het opgezette dier geeft het belang van het hert weer voor de geschiedenis van Turnhout. In het museum besteedt de tentoonstelling 'Turnhout Terminus Turnhout Centraal' veel aandacht aan het verhaal van het bewuste hert van Turnhout.

"Sinds het hert in het museum pronkt, vragen bezoekers herhaaldelijk naar zijn naam", zegt Francis Stijnen (CD&V), burgemeester van Turnhout. "Daarom schreven we in de zomer een wedstrijd uit om een naam te bedenken voor het hert. Dat leverde 120 inzendingen op, de ene al origineler dan de andere."

Het lijstje van namen die zijn ingestuurd is divers, gaande van Turnhert over Hert Ogjan naar Archibald Snorstok, Hert Van Eyck en Turn-

"Moeder Wiske was de laatste persoon die het hert levend zag."

INGEBORG VAN GOMPEL,
TURNHOUT

Paul Van Gompel, zijn zus Suzanna en Vibe Seuntjens staan bij het edelhert dat nu ook een naam kreeg. Ingeborg Van Gompel, die de naam mee bedacht, kon niet aanwezig zijn. FOTO: BERT DE DEKEN

tje. De jury koos uiteindelijk voor de naam Hendrik Wiske Van He(e)rtum. Het gaat eigenlijk om twee verschillende benamingen. Wiske Van He(e)rtum is bedacht door Ingeborg Van Gompel. Vibe Seuntjens bedacht de naam Hendrik. De twee bedenkers mogen zich meten van het hert noemen.

Stadsrechten

"Omdat het hert van het mannelijke geslacht is, besloot de jury om een tweede naam te zoeken en daarom viel de keuze op Hendrik,

een verwijzing naar hertog Hendrik I, die Turnhout stadsrechten toekende in 1212", legt Francis Stijnen uit.

Ook de naam Wiske Van Heertum is niet zomaar gekozen. Wiske Van Heertum is de naam van de moeder van Ingeborg Van Gompel. In haar huis sprong op 16 april 1994 het laatste hert van Turnhout via een ruit binnen. "Het hert, dat ernstige verwondingen had opgelopen was totaal getraumatiseerd én wipte moeizaam door dezelfde ruit naar buiten", schetst de familie Van Gom-

pel. "Het dier zeeg zwaargewond neer, vlakbij de eerste rozenstruik. Moeder Wiske was de laatste persoon die het laatste hert van Turnhout springlevend zag. Een dierenarts verlostte het hert uit zijn lijden."

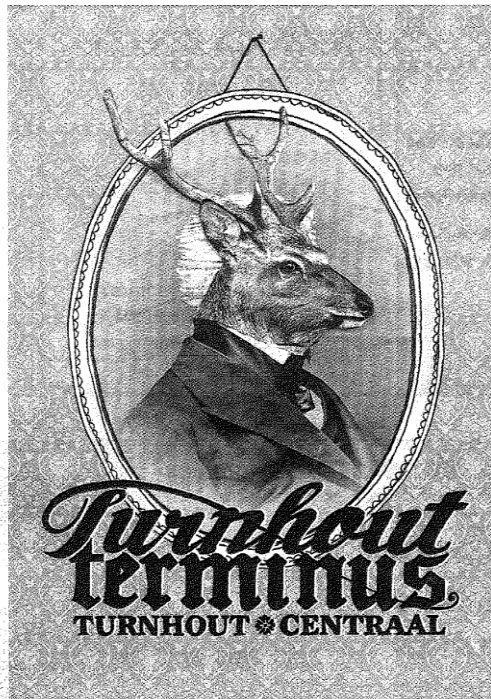
Het verhaal bevestigt ook de ervaringen van auteur Walter Van Den Broeck, die het hert op een golfplaten dak van een van de schuurtjes in zijn buurt had gezien.

Journalist Patrick Van Gompel won een prijs voor Engelbert Bumperdinck als meest originele naam.

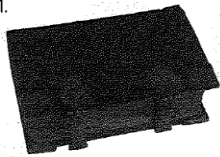
BART VAN DEN LANGENBERGH

Turnhout Terminus Turnhout Centraal Turnhout zet zich op de kaart!

De tentoonstelling 'Turnhout Terminus Turnhout Centraal' is de eerste grote tentoonstelling in het totaal vernieuwde Taxandriamuseum. Ze sluit naadloos aan bij het thema 'Randland - Hartland' van Turnhout als Vlaamse Cultuurstad 2012. De titel is een knipooog naar het feit dat Turnhout het eindstation is van de NMBS. In een nog niet zo ver verleden liep het spoor door tot in Tilburg. Het schrappen van deze lijn tekende het lot van Turnhout dat ooit het centrum van de Nederlanden was en zich nu in een uithoek van België bevindt. Toch ligt deze kleinste centrumstad van Vlaanderen centraal in een grensoverschrijdende regio die al sinds de tijd van de Romeinen bekend is als Taxandria.

1.

Familiebijbel Govert Loockermans met stamboom op schutblad (The Rare Bible Collection @ MOBIA, New York)

Anovlar 20 (Schering Archives, Bayer AG)

De tentoonstelling wil de streek in een andere context plaatsen. Turnhout heeft geen grote kunstcollecties en telt weinig internationaal bekende figuren. Turnhout kan niet pronken met schatten die het niet heeft en nooit gehad heeft. Zelfs niet in een cultuurjaar 2012.

Toch heeft Turnhout een aantal ijkpunten. Het is de hoofdstad van de speelkaart. De Slag van Turnhout in 1789 betekende het begin van de Brabantse Omwenteling. In de negentiende en twintigste eeuw kende de grafische industrie een grote bloei. Turnhout is ook de stad van Dr. Paul Janssen, van Karel Van Miert, van Eric Antonis en ook van de 'peter' van Turnhout 2012: Stany Crets. Volstaat dit om in een cultuurjaar mensen van heel Vlaanderen en Noord-Brabant naar hier te lokken?

Mythe of waarheid?

'Turnhout Terminus Turnhout Centraal' gaat de clichés over de stad en de streek niet uit de weg. Er zal een opgezet hert te zien zijn in de tentoonstelling 'De Stille Kempen' van Armand Freud'homme zal er weerklinken. Waarom? Omdat we zijn wat we zijn: een stad te midden van een nog steeds vrij ongerept gebied vol groen. Het is precies daarom dat de hertogen van Brabant al in de twaalfde eeuw hier met vakantie kwamen. Ze bouwden het kasteel om van hieruit op everzwijnen en herten te gaan jagen. Het hert in ons wapenschild herinnert ons aan onze oorsprong.

'Turnhout Terminus Turnhout Centraal' wordt opgehangen aan zeven straffe verhalen. De raadselachtige titels prikkelen de nieuwsgierigheid. Het antwoord is telkens verrassend. De tentoonstelling wil de bezoeker niets op de mouw spelden, ook al lijkt dat soms zo.

Een tijpje van de sluisier:

1. Was Kurt Cobain een Turnhoutenaar?

De expo toont de bijbel en de brieven van Govert Loockermans (ca. 1616-1670). Deze Turnhoutenaar ontvluchtte de Zuidelijke Nederlanden tijdens de Tachtigjarige Oorlog. Samen met zijn zus Anna en zijn neef Pieter trekt hij naar Nieuw-Amsterdam om er zijn geluk te beproeven. Loockermans wordt schatrijk met pelsenhandel en krijgt al snel belangrijke functies in het bestuur van de handelsnederzetting. Wanneer hij sterft, is Loockermans de rijkste man van New York. Hij bezit zowat de helft van wat nu Wall Street is.

Anna en Govert Loockermans hebben illustere nazaten in hun stamboom: Theodore Roosevelt, Michael Douglas, Herman Melville, James Fenimore Cooper en Kurt Cobain (als is er over dat laatste enige twijfel). Dit verhaal staat centraal in Turnhout Terminus Turnhout Centraal. Waarom? Omdat het vragen stelt over identiteit.

2. Kwamen de eerste moderne

vrouwen van Europa uit Turnhout?

De meeste mensen associëren Turnhout en de 'stille Kempen' met conservatisme en religieus fanatisme. Maar wie had gedacht dat de eerste Europese anticonceptiepil, Anovlar, in 1959-'60 werd uitgevonden door een diepgelovige Turnhoutse gynaecoloog?

Wie had gedacht dat de eerste moderne vrouwen van Europa - de vrouwen op wie deze gynaecoloog zijn experimentele pil uitprobeerde - uit Turnhout kwamen? Een perifere regio kan dus een perfecte broedplaats zijn voor nieuwe, vaak omstreden ideeën?

3. Het laatste hert van Turnhout

In het verhaal van 'het laatste hert van Turnhout' vertelt Walter van den Broeck over zijn ontmoeting met het laatste hert. Is het dood? Dooit het nog rond in onze stad en stadsregio? Dit verhaal is cruciaal. De ontginning en modernisering van de Kempen loopt parallel met het verdwijnen van het hert. De expo toont hoe de Kempen door de eeuwen heen veranderden en hoe -ondanks die evolutie- de streek voor veel landgenoten nog steeds idyllisch, ongerept en lichtjes achterlijk is gebleven. Of niet?

De overige vier verhalen zijn:

4. Kwam de Dead Man's Hand uit Turnhout?
5. Was Turnhout bijna het Leopoldstad van België?
6. Pieter Paul Rubens was een Turnhoutenaar.
7. Ligt de vredespijp van Sitting Bull in Turnhout?

Al deze verhalen worden belicht in de expo en leiden een hoofdstuk van de Turnhoutse en Kempense geschiedenis in. Vertrekend van het lokale, reizen we de hele wereld rond. Om weer thuis te komen in het besef dat elke plaats op onze aardbol meteen ook het middelpunt ervan is.

Praktische informatie

Turnhout Terminus Turnhout Centraal
17 maart - 31 oktober 2012
Taxandriamuseum
Begijnenstraat 28, 2300 Turnhout
014 44 33 98 of 014 43 63 35
Mail: taxandriamuseum@turnhout.be
Website: www.taxandriamuseum.be
Raadpleeg de website voor de randactiviteiten!

Openingsuren:
Maandag gesloten
Dinsdag tot zaterdag: 10 tot 17 uur
Zondag: 11 tot 17 uur
Na afspraak
Tickets: 7,50 euro - 5 euro. Jonger dan 18 jaar: gratis

Het ticket geeft van 17 maart tot 20 mei 2012 eveneens toegang tot de verschillende locaties van 'Tweespoor', een kunstparcours doorheen de stad. <http://www.warande.be/activiteit/tweespoor>.

Het museum maakt deel uit van TRAM 41 (Turnhoutse Route Archief en Musea).

TURNHOUT WORDT DE TWEDE EN LAATSTE CULTUURSTAD VAN VLAANDEREN

Terminus Turnhout

Met een feestje op de vernieuwde Grote Markt roept Turnhout zich dit weekend uit tot cultuurstad van Vlaanderen. Meteen begint ook een scharnierjaar voor de ontwikkeling van de regio.

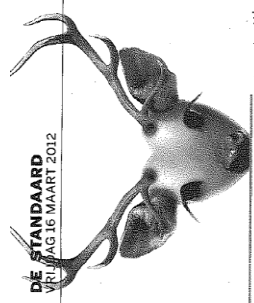

'Het laatste hert van Turnhout' staat te pronken in het Taxandriamuseum. Het mythisch verhaal verwijst naar de periode toen de hertogen van Brabant de Kempen als jachtgebied gebruikten. © Wim Kempnans

VAN ONZE REDACTEUR
GEERT VAN DER SPEETEN
 Turnhout | Was Kurt Cobain die zich dolgraag wil profileren met de technieken van de moderne citymarketing? Wilder: 'Het museum maakt daar een ironische kanttekening bij. Maar die zeven onwaarschijnlijke vragen bieden wel een uitgelezen kans om een nieuw publiek aan te spreken, onder meer met een mp3-tocht door de stad.'

Jef Neve
 Turnhout is misschien Antwerpen niet, het heeft wel degelijk iets te bieden. Met dank aan de Warande, een van de van eerste en meest actieve culturen centra van het land, groeide de stad uit tot een breedplaats van talent en ideeën. In 2012 passeert er ook een defilé van bekende Kempenzonen – van Eric Anthonis tot Guido Belcanto, van Merho tot Stany Crest – als een soort virtueel 'beschermt' met de Jief Neve schreef een stuk over de compositie, de kunstenaar naar Hi. Op de beek staat een tentoonstelling samen over 'het landschap'. Het festival kreeg voor stad en regio een heffoformule. Van hert nam twee jaar geleden de coördinatie over. De goedge-relding was toen al aan de gang. 'Turnhout 2012 had op dat moment het profiel van een kunstfestival, waarmee de stad zich won bewijzen', zegt hij. 'Niemand leek bezig met de vraag wat er ná 2012 moest gebeuren. Dat is bijgestuurd. We mikken op een breed draagvlak, ook in de regio. Op de agenda staan meer

en zeventiende-eeuwse Turnhout maar die uitwek en via de peisenhandel één van de rijkste geworpen worden. En wat de inkomsten betreft: in 1970, lang voordat de goudmijnbouw proefkonijnen voor de anticonceptie. Zeven 'mythes' vormen in het Taxandriamuseum een 'voorzet en de arthouse identiteit op Turnhout is namelijk het centrum van de wereld. Het plek met een groot palmaris. Het is een randstad en voormalige regio, een moeilijk te bereiken en logo van Turnhout 2012. Het verwijst naar het wapenschild van de stad, een 'in zilver springend hert'. De eccentriche ligging riep al tijd al veel frustraties op. Uit enaar laag soort qua fierheid over zijn stad. Misschien zit de beschiedenis inpenaar daar voor iets tussen', denkt. Sofie Wilder, de directrice

DE STANDAARD
 VRIJDAG 16 MAART 2012

voortzetting van het project. Ze stopte het in de koelkast. Turnhout wordt dus de tweede, en ook laatste cultuurstad van Vlaanderen.

'We laten het niet aan ons hart komen, want voor Turnhout wordt dit jaar een jekpunt', zegt Dirk Vanhaute. 'Alles komt erin samen. Voor het project haalde de vzw 500 miljoen aan sponsoring op, die er anders nooit waren gekomen. Ook aan grote werken gaf het evenement een extra impuls. De deadline van 2012 heert ze in elk geval versneld.' Het openingsweekend vindt plaats op de vernieuwde en verkeerde Grote Markt, het laatste van de Warandese festival met een fuifmaal en ritueel festival te voor exposities. Het festival claimt ook de voormalige wateroren als centrale ontmoetingsplek. Drie dagen per week is het een vrijplaats voor kleine optredens.

Woonden de eerste moderne vrouwen van Europa in de Kempen?

De stad heeft overigens nog meer infrastructuurprojecten in de steen. Erfoed en inoostate komen erin samen. Er zijn plannen om bibliotheek, archief en Strip Turnhout op één plek te centraliseren. En dan is er nog Turnova, het mammoetproject voor de voormalige Brespolsdruckerij. Na de kaalslag verrijst er een nieuw stadsdeel, met veertig winkels, tweehonderd woongebouwen, een draaiend restaurant, een hotel, een kunstcampus en een ondergrondse parking. Grote architectenbureaus 'dienen te plannen voor in. Het wordt hopelijk geen project waar de Turnhoutenaar getrusteerd over hoeft te zijn.

Op de affiche

- **Tweespoor:** hedendaagse kunst en erfgoed op diverse locaties in de stad (17 maart tot 30 mei)
- **Turnhout Terminus, Turnhout Contraat:** vernieuwde opstelling Taxandriamuseum (tot 31 oktober)
- **Lanzschapschutters,** de keuze van Frans Op de Beeck (tot 31 juli)
- **De Geys:** openingstentoonstelling van de pop-ruimte De Warande (15 september tot 11 november)
- **JC Bergman, Terzinator:** trilogie: woordeloos openluchtpakket (31 mei tot 2 juni)
- **Jazz Neve, festival in Warande** (9 tot 11 november)
- **Strip Turnhout:** stadsteek naar Merho ontwerpt speelkaarten en tekent een stripmuur

www.turnhout2012.be

dan tweedezend activiteiten. Bovendien investeert de stad nu meer in structuur'. Dirk Vanhaute, directeur cultuur Turnhout, zegt dat het voor de stad een belangrijk apparaat Birman de stad te structuur waren zo'n 70 à 80 mensen betrokken bij de voorbereiding.

Koelkast
 Turnhout flusterde het ideeje voor een tweelaarlijkse verkiezing van een 'Vlaamse cultuurstad' in 2008 in het oor van de toenmalige minister Bert Aelens. Hij pakte het idee op, alternierend met een 'Vlaamse sportstad'. Oostende beet de spits af. Met 400.000 euro bouwde de stad een programma waarbij voorblijven en volken gemobiliseerd. Joke Schanvlieghe (CD&V) vordende dat er te weinig geld beschikbaar was voor de

HET NIEUWS UIT UW STREEK

Kempfen

Heeft u nieuws?
Bel of mail
Ivo Meulemans
0475 63 51 02

uwgemeente@nieuwsblad.be
bijkorbestid:turnhout@nieuwsblad.be

Filip en Mathilde op bezoek in Turnhout

Prins Filip en prinses Mathilde waren een voormiddag op bezoek in Turnhout. Ze namen een kijkje in de Klein Engelandhoeve, het Taxandriamuseum en werden ontvangen op het stadhuis.

TEKST RONNY VAN DEN ACKERBEKEN,
FOTO'S LOUIS VERBRAEKEN

TURNHOUT De eerste halte van het prinsenpaar was de Klein Engelandhoeve. Filip en Mathilde woonden er een werkvergadering bij en bezochten daarna de kookworkshop van T'ANTWOORD, de Turnhoutse vzw die mensen in armoede samenbrengt.

In het Taxandriamuseum werd het koppel verwelkomd door twee jongerengidsen die toelichting gaven over het Hert van Turnhout en de tentoonstelling over de stad. Mathilde kreeg een stamboom overhandigd die aantoonde dat ze een nazait is van Govert Loockermans, de Turnhoutenaar die in de zeventiende eeuw naar Nieuw-Amsterdam (het huidige New York) trok om daar naam en faam te maken. 'Het was Stan Michiels die ons daar attent op maakte', zegt bezieler Karl Van den Broeck van

Stad benadrukt haar band met prinsenpaar

Prins Filip en prinses Mathilde namen de tijd om met de Turnhoutenaars een babbeltje te slaan.

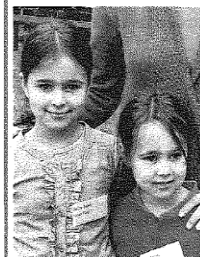
de tentoonstelling *Turnhout Terminus Turnhout Centraal*. 'Mathilde was vooraf niet op de hoogte, maar het hof onderzocht wel of het juist is. We hebben tegen de prinses gezegd dat ze bij een volgende bezoek aan Turnhout in feite op familiebezoek komt en het protocol achterwege

mag blijven. Het prinsenpaar heeft sowieso al een band met Turnhout, via het kasteel van de hertogen van Brabant. Want Filip en Mathilde zijn ook hertogen van Brabant. Daarnaast is Turnhout een Oranjestad en het was geen toeval dat Mathilde oranje schoenen droeg en dat er ook in

haar kleren oranje tinten zaten.'

Op het stadhuis mochten Filip en Mathilde het gulden boek tekenen en kregen ze als geschenk een schilderij van de Turnhoutse kunstenaar Max Celen. 'We zijn blij dat we de hertog en de hertogin van Brabant mogen ontvangen nu het

'Kus van Mathilde'

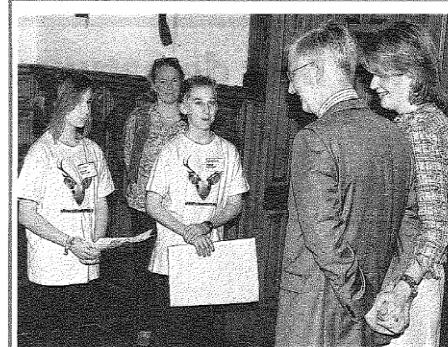
Ines (5) en Selma (8) Tajani zijn de kleindochters van de bewoners van de Klein Engelandhoeve. Ze moesten woensdag niet naar school en konden zo de prins en prinses in levenden lijve ontmoeten. 'We hebben een kus gekregen van Mathilde', zegt Selma. 'Toen ze vertrokken, mochten we bloemen afgeven.'

'Ze vindt het mooie streek'

Jeanne Schoenaers uit Oud-Turnhout stond dicht bij de uitgang van het stadhuis en kon

als een van de eerste toeschouwers met het prinsenpaar een babbeltje slaan. 'Mathilde zei dat het hier een mooie streek is. Ik sta meestal tussen het publiek als ze in de buurt een bezoek brengen. Zo heb ik hen al kunnen begroeten in Herentals en Geel. De foto's die ik gemaakt heb, zal ik deze week gebruiken om een Powerpointpresentatie te geven over het koningshuis in de school waar een van mijn kleinkinderen les volgt.'

'Ze spreken goed Nederlands'

Jongerengidsen **Niels Verhoeven** en **Ine Van Dijck** kregen de eer om Filip en Mathilde uitleg te geven in het oudheidkundige Taxandriamuseum. 'De prins en

de prinses waren heel geïnteresseerd en spreken ook goed Nederlands', zegt Ine. 'Het gidsen viel best mee, ik was niet echt zenuwachtig.'

FRANCIS STIJNEN,
burgemeester

We zijn blij dat we de hertog en hertogin van Brabant ontvangen nu het 800 jaar geleden is dat Turnhout stadsrechten kreeg

800 jaar geleden is dat Turnhout stadsrechten kreeg', zei burgemeester Francis Stijnen (CD&V) in zijn toespraak. Na de receptie op het stadhuis nam het prinsenpaar de tijd om het toegestroomde publiek op de Grote Markt te begroeten. Helaas waren de weergoden de Turnhoutenaars niet echt gunstig gezind, want net dan trok er een hevige regenbui over de stad.

'Ik heb bloemen en foto bij'
Ruim twee uur voor prins Filip en prinses Mathilde op de Grote Markt handjes kwamen schudden met de burgers stond er aan het stadhuis al volk te wachten. Een van hen was **Rosa Mondelaers** (65) uit Meerhout. 'Ik heb bloemen meegenomen die ik samen met een foto van hun vier kinderen ga overhandigen. Elke keer als Filip en Mathilde in de buurt komen, ben ik aanwezig. Op de nationale feestdag en op Koningsdag ga ik elk jaar naar Brussel om hen te begroeten. De laatste keer dat ik ze heb gezien, was in februari, bij de herdenking van de overledenen van het koningshuis.'

www.nieuwsblad.be/regio

Living

FLANDERS TODAY
JANUARY 11, 2012

Ante up

Turnhout's playing card museum investigates the outlaw history of poker

ANDREAS ILEGEMIS

When I arrived in Turnhout, I had my reservations. I was off to visit the National Playing Card Museum and its current exhibition on the history of poker.

But I am no poker fanatic. Royal flush, four of a kind, full house. Everybody knows these terms and, sure, legends of whiskey-drinking con men and gun-toting outlaws appeal to me. But the game, which is, I was soon to learn, nearly 200 years old, remains a hazardous undertaking that has its own complicated set of rules. As it is described in one of the many old poker wisdoms dispersed about the walls of the exhibition: "Poker is not a game about life and death; it's much worse".

Aside from its menacing reputation, experts also point out the many positive qualities of the game. Since its beginnings in the 19th century, poker – or "bluff" – gained steadily in popularity. From the US to China, people from all over the world began gathering around the poker table.

I discovered that playing poker is a great way to learn how to deal with risks, as decisions during play are based on probability and psychology. "To host an exhibition about poker is quite tricky," says Filip Cremers, curator of the Playing Card Museum. "It took us some time to figure out how to convey this intricate game to the audience, so those who are unfamiliar with poker can still get a grasp of its history."

Outlaw status

Poker in its modern form emerged in the 1820s in New Orleans, Louisiana, as a simple game with a deck of 20 cards and four players. "Though it was thought to be an American invention, its origins date back to European precursors," explains Cremers.

"Poker is not a game about life and death; it's much worse"

"The basic idea was brought to New Orleans from France and bears a strong resemblance to European gambling games like poque." As it spread north and to the west during the gold rush, poker attracted fortune seekers and adventurers. The game fanned out to the rest of the country by Mississippi river boats, on which gambling was a successful leisure activity. Some shipping owners even transformed their boats into floating saloons. It was a matter of making easy money while entertaining passengers. "Poker is essentially a game about raising the

stakes," says Cremers. "But even more so, it's a game about money."

This explains how the game got its infamous outlaw status – associations with the relatively lawless Old West, the many stories of violence (like Wild Bill Hickok's "dead man's hand") and the widespread cheating. This image of romantic danger was further amplified by popular literature, comic books and later films. The American government and Catholic church took measures to warn people against gambling and its addictive excesses.

"The earliest Dutch report on poker dates back to 1890," says Cremers. "It was a news bulletin about an American clerk who squandered thousands of dollars in government money."

Casino Royale

By the latter part of the 20th century, poker finally became a global phenomenon, evolving from seedy backrooms to flashy casinos and becoming a sporting event with competitions and tournaments taking place somewhere in the world almost every week. It has gone from being primarily a pastime – bound to small groups of mostly male enthusiasts – to a widely popular spectator activity with international audiences and multi-million dollar prizes. And women are a constantly growing part of that interest.

In 1970, the first World Series of Poker – the official world championship – was held in a Las Vegas casino. This annual event attracts players from all over the world to compete for money and titles as the world's top poker players. Last November, the 22-year-old German Pius Heinz

claimed the champion title, which garnered him \$8.7 million – in cash. (An equivalent pile of paper bills is shown at the exhibition.)

In the last decade, more and more young people have been attracted to the challenges of this much celebrated card game. Players can now find literally hundreds of variations, both online and at local casinos and poker rooms. "Obviously the glamorous side of poker was encouraged by the success of the 2006 Bond movie *Casino Royale*," says Cremers.

One of the key moments in that film takes place during a high-stakes poker game. Turnhout's Cartamundi – a worldwide leader in the production and sales of playing cards – printed a special deck that was used in the film. You'll find it at the exhibition, along with other unique sets of playing cards, such as those used in the cabins of military submarines.

Poker aficionados will undoubtedly find the *Poker* exhibition to their liking, but novices can also learn a lot here, travelling through time to get a grasp of the history of the game and its European precursors, discovering the various alternatives of play and getting to know different gambling techniques.

This small but charming exhibition deserves nothing less than a full house.*

Poker

Until 22 October
National Playing Card Museum
Druivenstraat 18, Turnhout

→ www.tram41.be

National Playing Card Museum

In 1826, entrepreneur Pieter Jozef Brepols printed his very first playing card. The market was ripe and the business brisk. By the 20th century, Brepols was the only playing card manufacturer in the low countries, and it led to the forming of Cartamundi in 1970 – one of the biggest players in the world in card manufacturing. It sells cards all over the world, including healthy business in the US, Russia and China, and is a licensed manufacturer for Walt Disney, Harry Potter and James Bond movies.

The National Playing Card Museum opened in 1996, one of the few in the world devoted

to the history of playing cards. With its vast collection of cards dating back to the 16th century and historical documents as old as 1100 BC, visitors can get interactively acquainted with this unique graphics industry.

The museum also emphasises the many technical aspects of the card game industry, demonstrating different printing procedures, while temporary exhibitions show different aspects of card games. The icing on the cake is the colossal and splendidly restored steam engine, unique in Europe.

The Flemish comic strip association Onafhankelijke Stripgilde has awarded its annual **StripVos prize** for an entire career to Robert Merhottin. Better known by his pen name Merho, he is the author of *The Kiekeboes*, which celebrates 35 years of publication this year. The association noted that *The Kiekeboes* is the last remaining series of comic albums that stands on its own without the support of other media and has seen such long-term success because of "an intelligent story arc and an accurate response to the trends and characteristics of the times". The prize was awarded during Turnhout's Strip Festival last month, as was the **Flemish Culture Prize for Strips**, which went to Steven Dupre, known for several independent series, such as *Wolf, Coma* and his latest, *Midgard*.

→ www.stripgilde.be

Are you tired of those many holiday out-of-office messages that all sound the same? Stichting Lezen (Reading Foundation) feels your pain and asked five Flemish poets to pen something a bit more creative. You can download their **unique out-of-office messages** to use in your own signature line. It's meant to gear you up for Gedichtendag, or Poetry Day, which takes place across Flanders and Brussels on 26 January.

→ www.gedichtendag.com/outoffice

The Belgian Film Archive has released the first two DVDs in the new **Henri Storck Collection**. A pioneer of Belgian cinema, Storck shot newsreels, documentaries and short fictions from the 1930s to the 1980s and is particularly known for his work in Ostend, his hometown, and for his work on social issues. He was one of three who founded the film archives in 1938. The first two DVDs are titled *Images of Ostend* and *The Social Films*. Two more DVDs, the documentary *Boerensymfonie* (Farmers Symphony) and a collection of profiles of Belgian artists, are due out a year from now.

→ www.cinematek.be

Flemish jewellery designer **Rembrandt Jordan** has won a prestigious **HRD Award**, the "Academy Awards of the diamond jewellery design industry". Sponsored by the Antwerp World Diamond Centre, the 2011 ceremony took place last month in Shanghai. The theme was "You and Me", with designers being asked to consider duality in their designs. Jordan's pair of brooches, meant to be worn together, express the relationship and interaction of two objects or people. Brussels-based designer Mei Lee also won an HRD award for her elaborate "Fire for life" headwear, inspired by women who carry home firewood on their heads.

→ www.hrdawards.com

(Lisa Bradshaw)

Groots pokertoernooi in speelkaartenmuseum

In het Turnhoutse Speelkaartenmuseum wordt een echt pokertoernooi georganiseerd. De winnaar mag naar Las Vegas. In het museum loopt momenteel ook een tentoonstelling over het pokerspel.

WENDY LUYKS

TURNHOUT Eind vorig jaar opende in het Turnhoutse Nationaal Museum van de Speelkaarten de tentoonstelling 'Poker', over zowel de geschiedenis als de zin of onzin van het populaire spel. In de marge van deze expo organiseert het museum in samenwerking met Cartamundi en de Pokerliga nu ook een echt pokertoernooi. Deze afvalrace vindt plaats van 17 tot 20 mei.

'Turnhout is een echte kaartstad, dus moet er ook gekaart worden', zegt burgemeester Francis Stijnen (CD&V). 'Poker is een populair spel voor jong en oud en vandaar het idee om in dit feestjaar een pokerevenement te organiseren.'

Populair

Poker is een bluffspel met vijf kaarten. Bij een bluffspel worden de kaarten niet op tafel uitgespeeld, maar bieden de spelers tegen elkaar op wie de beste combinatie in handen heeft. Dit bieden gebeurt progressief door telkens de

Evenement sluit aan bij de pokertentoonstelling

Tijdens de kwalificaties selecteren we 200 spelers die mogen komen meedingen naar de hoofdprijs', zegt Jona Van Bogaert van de Pokerliga. Foto:ylvh

inzetten te verhogen. In de loop van de jaren is het spel almaar populairder geworden. 'De rage werd aangezwengeld door het succes van de Bondfilm *Casino Royale*, waarin poker een belangrijke rol speelt. Voor de film heeft Cartamundi een speciale editie kaarten gedrukt die niet in de handel kwamen, maar enkel op de set te vinden waren', vertelt Filip Cremers, hoofd van het speelkaartenmuseum.

Ook Cartamundi zelf is blij met het initiatief van Turnhout Pokert. 'Vooral omdat het op een professionele ma-

nier zal gebeuren. Poker is voor ons een belangrijk product. Het is van een gokspel geëvolueerd naar entertain-

FRANCIS STIJNEN
Burgemeester

Turnhout is een echte kaartstad, dus moet er ook gekaart worden

ment', vult Bert Van Pelt van Cartamundi aan.

In Turnhout gaat het om een zogenaamd *free roll*-toernooi, wat betekent dat de deelnemers geen inleg moeten beta-

len om mee te doen. 'Tijdens de kwalificaties in Sint-Niklaas en op het internet zullen we 200 spelers selecteren die in het museum mogen komen meedingen naar de hoofdprijs', vervolgt Davy de Clerq en Jonas van Bogaert van de Pokerliga. Deze prijs is een reis naar gokmekka Las Vegas om daar deel te nemen aan het bekende toernooi in *The Venetian* tijdens de *Deepstack Extravaganza Series*.

is
le
le
in-
ag
rd
vi-
el-
i-
r
or-
en

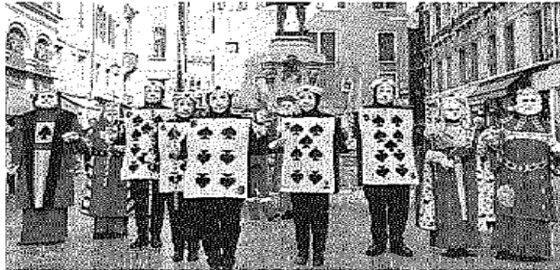
len
at

i
e
n.
reg
de
i
ag
ken

7
met
ig
n
ide
tot
t
r
et
ren.
um
z-
nd
zijn.

en

De Dans der Kaarten

De dans is een straattheateract van toneelvereniging De Broedermin.

TURNHOUT - De Dans der Kaarten is een straattheateract van de Antwerpse toneelvereniging De Broedermin naar een idee van Mark Van Strydonck en Gie

Van den Neucker en gebracht in een regie van Gie Van den Neucker. De kostuums werden ontworpen door Chris Dhont en Herlinde Borms en gemaakt door de leden van de vereniging. De maskers zijn van Timur Berckmans. Verschillende varianten van het stuk werden opgevoerd in Antwerpen, Brussel, Bokrijk en zelfs Venetië. In 2009 werd de groep in Venetië geselecteerd voor de finale van "La Maschera piu' bella di sensation". De kostuums en maskers zijn tot 30 september te bewonderen in het Nationaal Museum van de Speelkaart in de Druiwenstraat. Open van dinsdag tot zaterdag tussen 14 en 17 uur. Op zondag van 11 tot 17 uur.

(ROAC)

Info : www.speelkaartenmuseum.be

Speelkaartenmuseum blijft eens zo lang open

Het Nationaal Museum van de Speelkaart in Turnhout is sinds deze maand langer open. 'We hopen dat toeristen of bezoekers ons museum op die manier makkelijker kunnen combineren met andere Turnhoutse musea', zegt directeur Filip Cremers.

SASKIA VAN GESTEL

TURNHOUT Turnhout telt een zestal musea die bijna allemaal in de namiddag open zijn. Naast het Nationaal Museum van de Speelkaart heb je ook nog het Begijnhofmuseum, het Taxandriamuseum, de historische drukkerij, het museum van Natuurpunt en het Würth museum voor hedendaagse kunst.

'We willen al langer het Nationaal Museum van de Speelkaart ook in de voormiddag openen', zegt museumdirecteur Filip Cremers. 'Jaarlijks krijgen we ongeveer 20.000 bezoekers over de vloer. Meestal gaat het om dagjestoeristen. Maar die kunnen de musea in Turnhout nooit allemaal in één dag bezoeken vanwege de beperkte openinguren. We kregen daarom veel klachten van toeristen die de tijd te kort vonden of we zagen vaak dat ze in de voormiddag al voor de deur stonden.'

Omdat de stad Turnhout naar aanleiding van Turnhout 2012, waarin Turnhout de culturele hoofdstad van Vlaanderen was,

Openingsuren worden aangepast aan andere musea

Het speelkaartenmuseum is voortaan ook in de voormiddag open. Foto: Mh

extra personeel had aangeworven, was het simpel om hen in te schakelen voor het extra open houden van het speelkaartenmuseum. Dit betekent dat hier geen extra financiële kosten aan vast hingen.

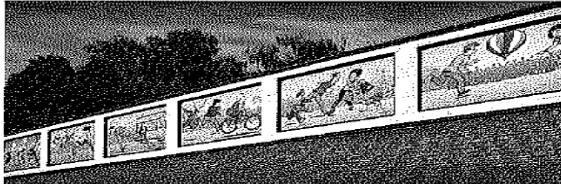
'Door vier uur vroeger te openen en nu op elke woensdag (behalve op maandag) van 10 tot 17 uur open te zijn en in het weekend van 11 tot 17 uur, hopen we extra bezoekers aan te trekken', zegt directeur Filip Cremers. 'Hoeveel, dat kunnen we nu nog niet inschat-

ten.'

Het Nationaal Museum van de Speelkaart documenteert de geschiedenis, het gebruik en de fabricage van de speelkaart. Je kan er de belangrijkste verzameling speelkaarten uit Turnhout en de historische Nederlanden bekijken. Topstukken zijn onder meer de oude stoommachine uit 1896, een drukpers uit 1829, een kaartspel met draken uit 1567 en een oude installatie uit de negentiende eeuw voor het glanzen van speelkaarten.

EXPO IN SPEELKAARTENMUSEUM SLUIT 'MERHO-JAAR' AF

Goede gewoontes zijn er om in ere te houden. Dat betekent dat de Turnhoutse stadstekenaar op het einde van het jaar een tentoonstelling krijgt in het Nationaal Museum van de Speelkaart. Dit jaar mocht Merho die titel voeren, de geestelijke vader van De Kiekeboes. De expo "De Kiekeboes in Turnhout" is van 30 november tot 28 februari te bezichtigen. De toegang bedraagt 5 euro.

Strip Turnhout maakte van het Turnhoutse cultuurjaar een heus Merho-jaar. Daar waren trouwens ook goede redenen voor: de Kiekeboes vierden in 2012 hun 35-jarig bestaan en Merho was in 1983 de eerste striptekenaar die de Bronzen Adhemar kreeg, de belangrijkste striponderscheiding in ons land.

Merho en de Kiekeboes waren alomtegenwoordig tijdens het afgelopen jaar. Op het Strip Turnhout-festival in december 2011 was het 'Museum K' te zien, waarin de band tussen de Kiekeboes en de kunstwereld werd getoond. Nadien kregen de Kiekeboes nog een eigen kaartspel, een set exclusieve bierkaartjes én een wereldprimeur: in de Kwakkelstraat, tegen de muur van de Wollewei, werd de eerste stripstrookmuur (foto) onthuld. Merho vertelt er in acht tekstloze prenten een miniverhaal. "Een striptekening op een muur is al niet nieuw meer. Dat kom je wel vaker tegen," sprak Koen Van Rompaey van Strip Turnhout bij de 'ope-

ning', "maar een strook van acht strips heb ik nog nergens gezien. Tot iemand mij het tegendeel bewijst, noem ik dit een wereldprimeur." En nu is er dus de tentoonstelling 'De Kiekeboes in Turnhout'. Daarin komen de verwezenlijkingen van Merho als stadstekenaar aan bod, maar ook de unieke ontwerpen die Merho maakte voor Museum K, en voor de stripmuur en een terugblik op zijn 'Bronzen Adhemar-jaar' in 1983. Vanzelfsprekend is in het speelkaartenmuseum ook het kaartspel van de Kiekeboes te verkrijgen.

DE KIEKEBOES IN TURNHOUT

Van 30 november tot 28 februari

Toegang: 5 euro (kortingstarief: 3 euro, -18 jaar: gratis)

Open: di-vrij van 10 tot 17u en za-zo van 11 tot 17u

Gesloten op 25-26 december en 1-2 januari

Nationaal Museum van de Speelkaart, Druivenstraat 18 in Turnhout

www.speelkaartenmuseum.be en www.stripturnhout.be

DRUK IN HET MUSEUM

Ervaren rotten in het vak demonstreren druktechnieken op historische drukpersen en zetten de gigantische stoommachine in actie. In

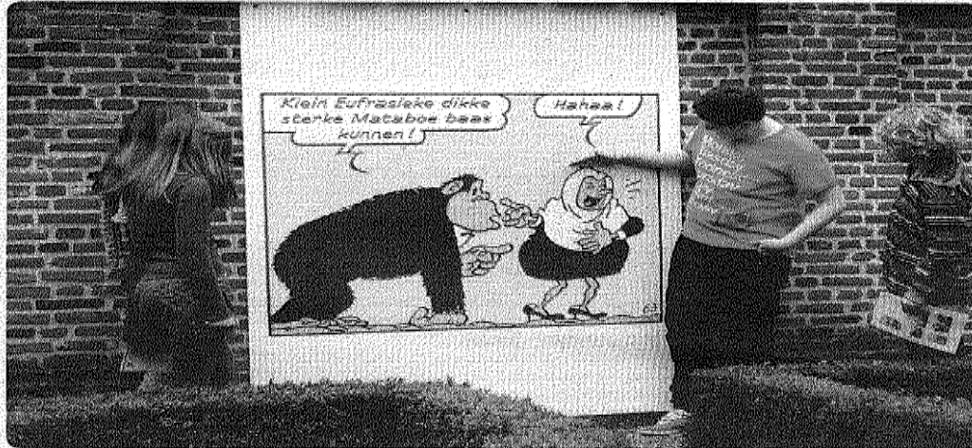
het Speelkaartenmuseum op donderdagen 6 december, 10 januari en 7 februari en zondagen 27 januari en 24 februari, telkens van 14 tot 16u.

Merho stuurt De Kiekeboes op café in Turnhout

Merho, tekenaar van De Kiekeboes, heeft zijn figuren op bierviltjes gezet die deze zomer in de Turnhoutse horeca liggen. Zondag kreeg de stadstekenaar op het Turnhoutse stadhuis de eerste exemplaren overhandigd. Tevens kwam hij de viltjes op de Grote Markt voorstellen in het Eén-programma *Villa Vanhilt*. Op elk ontwerp is een bekende locatie uit de bewuste stad te zien. Vanaf juli verdeelt brouwerij Corsendonck elke maand een ontwerp over de Turnhoutse cafés en restaurants. **TOVE** FOTO BERT DE DEKEN

JOMMEKE EN DE BEGIJNTJES

In de tuin van het begijnhof probeert Mataboe Eufrasie te verleiden. © Martine Croonen

Straffe madammen zijn het, die begijnen. Ze oefenen judo en stichten een fanfare om hun begijnhof te redden. En een van hen steelt zelfs het hart van een knappe gorilla. In de **JOMMEKESSTRIPS** zetten de begijntjes hun mooiste, kortgerokte benen voor. Je leert er alles over in het **BEGIJNHOF-MUSEUM** in Turnhout.

Heel lang geleden, toen zelfs onze grootouders nog piepjong waren, haalde stripheer Jommeke zijn eerste fratsen uit in deze krant. Enkele jaren later lag de eerste strip in de rekken.

In welgeteld acht verhalen ontmoet Jommeke de begijntjes **BEGONIA**, **EUFRASIE** en **PRUDENTIA**. Maar droegen de 'echte' begijnen ook hoge hakken en korte rokken? Reden ze op een moto en maakten ze kabaal in de straten? Daarover gaat de tentoonstelling 'Begijntjes kussen niet'.

„Een begijn is een non die in een begijnhof woont en niet mag trouwen”, zegt de 13-jarige Wout, onze gids. „Hoewel ze niet in een klooster woonden, hielden ze zich wel aan strikte regels”, vult Ingrid aan. Zoals sober leven, bidden en goed zijn voor elkaar. Verlieft worden, kussen of zonder toestemming de stad intrekken, hoorden er niet bij. Warre (11) is een echte Jommekesfan. Terwijl zijn ouders een rondleiding krijgen in het museum, doet hij de **KINDERZOEKTOCHT**. Een makkie, want thuis heeft hij wel 200 Jommekesstrips. „Zelf zou ik best ook zo'n held willen zijn”, zegt hij. Het blonde kopje heeft hij alvast mee.

In de verschillende kamers van het museum maken de kinderen kennis met het leven van de echte begijnen. Grote posters uit de strips en bijbehorende teksten zetten hen op weg.

„Dit museum werd bewoond door begijntjes die uit een arme thuis kwamen”, vertelt gids Johan. „Er waren blijkbaar ook rijke begijntjes, die graag feest vierden”, merkt

Wout op als hij de mooie Raadzaal ziet. Dat begijnen graag koffie dronken, blijkt echt. Warre weegt de koffiepot onder de haard. 5 kg, vult hij in op zijn vragenlijst. In de huiskapel dachten de begijnen na over wat ze goed of fout hadden gedaan. 'Waar doe jij dat?' is de volgende vraag. Mmm, dat is een moeilijke, zien we de kinderen denken. De vriendschap tussen Jommeke en de begijntjes duurt inmiddels 50 jaar. Ze overleeft alvast de aanwezigheid van begijnen in Turnhout. De **BLONDE STRIPHELD** wordt nauwelijks een jaartje ouder. Dat vinden jullie vast niet erg :-)

Martine CROONEN

Jommeke kwam op bezoek tijdens het Stripfestival. © Karolien Geerts

De tentoonstelling 'Begijntjes kussen niet - Jommeke en de begijntjes' kan je nog tot 29 januari bezoeken in het Begijnhofmuseum in Turnhout. Gratis voor kinderen. Volwassenen betalen 2,50 euro (of 1,50 voor 55+). Ook het Museum van de Speelkaart is een bezoek waard.

Leeszaal Stadsarchief voortaan licht en modern

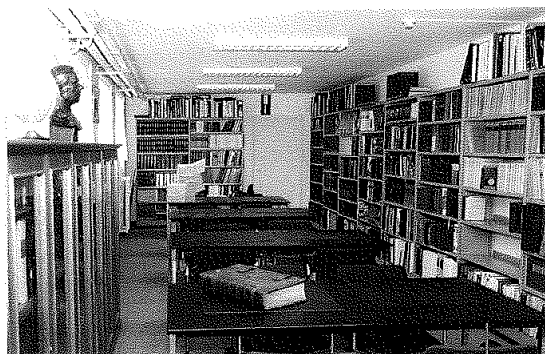
Bezoek ons op 6 oktober voor een unieke rondleiding

Als u in de toekomst iets wilt komen opzoeken in het Stadsarchief, hoeft u daarvoor niet meer af te dalen naar de kelders van het Stadhuis. Voortaan huist het Archief in een aangenaam en modern lokaal op de benedenverdieping van het Stadhuis.

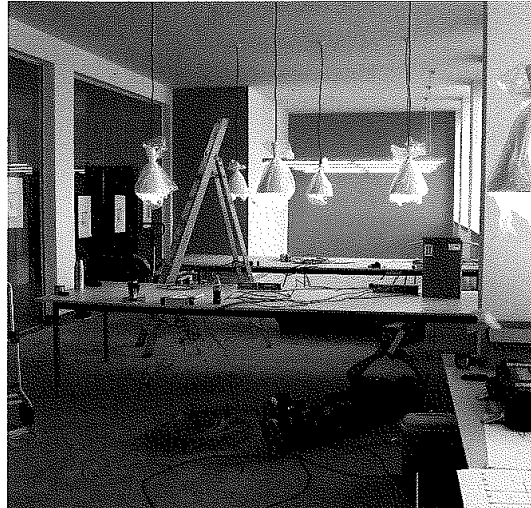
Wat vindt u in het Stadsarchief?

In het Stadsarchief kunt u onderzoek doen naar de geschiedenis van Turnhout of meer te weten komen over uw huis, uw straat, uw voorouders. Het archief bewaart namelijk de afgesloten dossiers van het stadsbestuur, heel wat documenten van Turnhoutse bedrijven en verenigingen en een uitgebreide collectie foto's, prenten en boeken. Omwille van de kwetsbaarheid mag u geen documenten of boeken meenemen naar huis, maar de archiefmedewerkers helpen u ter plaatse graag verder. Het is ook mogelijk om fotokopieën te maken of scans te bestellen. Een aantal documenten is bovendien digitaal te raadplegen op één van de beschikbare PC's.

De website www.stadsarchiefturnhout.be biedt een mooi overzicht van de beschikbare documenten. Op die manier kunt u een bezoek aan het archief thuis in alle rust voorbereiden. Kijk regelmatig eens op onze website voor nieuwe inventarissen. Originele archiefdocumenten kunt u opzoeken via de plaatsingslijst. En heeft u nog vragen over een bepaald onderwerp of bent u op zoek naar een bepaald document? Contacteer dan gerust het Stadsarchief per e-mail of spreek de archiefmedewerkers aan.

Ruim 51 jaar lang huist het Stadsarchief in de kelders van het Stadhuis.

Ruimte, licht en comfort staan centraal in de nieuwe leeszaal, waarin nu nog hard wordt gewerkt.

Nieuwe infrastructuur

In de nieuwe leeszaal zijn 20 werkplekken voorzien. De ruime handbibliotheek met tijdschriften over geschiedenis en cultuur, boeken over de geschiedenis van Turnhout en de Antwerpse Kempen zijn er nu vrij te raadplegen. Dit geldt ook voor de algemene naslagwerken en bronnen voor stamboomonderzoek. Mis ook onze kast met 'koopjes' niet: ze bevat boeken die we van de hand doen omdat ze dubbel zijn of niet passen in onze collectie.

Loop op zaterdag 6 oktober tussen 10 en 16 uur zeker eens binnen. U krijgt dan een unieke rondleiding door de magazijnen en werkruimtes van het Stadsarchief. En vragen staat vrij: de archiefmedewerkers en vrijwilligers tonen hoe u de verschillende collecties kunt raadplegen en hoe u best start met uw eigen onderzoek!

Bart Sas ■ Stadsarchief - TRAM 41, Stadhuis ■ 014 44 33 98, archief@turnhout.be ■ www.stadsarchiefturnhout.be
 Openingsuren leeszaal: dinsdag tot vrijdag: 9 - 12.30 uur en 13 - 16.30 uur

Team Turnhout
Route Archief & Musea

Met steun van de
Vlaamse overheid

